

לא הצלחתי לתדרך

סיפורה של
פלוגת "חריף",
גדוד 599,
חטיבה 421
בליל 15-16
באוקטובר
1973

ניצן שפירא

תיאור לחימת פלוגת "חריף" מגדוד 599/חטיבה 421 אשר הוטל עליה לאבטח את התקדמות חטיבת הצנחנים 247 של דני מט אל "חצר" הצליחה בליל 15-16 באוקטובר 1973, ובתוך כך נתקלה במערך אויב בגזרת לחימת חט' 14.

הקדמה

ליל 15-16 לאוקטובר 1973 סימן את תחילת המפנה בחזית הדרום. צה"ל עבר ממגננה להתקפה, הבקיע את המערך המצרי, הקים ראש גשר על תעלת-סואץ וצלח לאפריקה. קרב הבקעה לילי בגזרה צרה, שאופיין בחיכוך בין ידיד לאויב, בין ידיד לידיד. פלוגת טנקים מחטיבה 421, בשם הקוד "חריף", אשר אבטחה את כוח הצנחנים הצולח, של חטיבה 247, בפיקוד אל"ם דני מט, התקדמה לאחר חצות הלילה, ללא תיאום, לאזור שכוחות שכנים נפגעו בו קודם לכן, נתקלה במערך מצרי, נפגעה קשות וירדה מסד"כ הכוחות הלוחמים.

חלק מקרבות אותו לילה זכו לסקירה בספרים ובמאמרים מקצועיים. סיפורה של פלוגת "חריף" גבה מחיר כבד, אך כשלעצמו, לא היה משמעותי מבחינה מערכתית ומסיבות אלו ואחרות, נדחק, הודחק או שהוזכר בצמצום במסגרת תיאור המערכה לצליחת התעלה. למיטב ידעתי, ניסיון ראשון להביא את סיפורה של הפלוגה נעשה בידי אליהו עממי, סגן מפקד הפלוגה, במאמר "פלוגת 'חריף' חובשת כומתה אדומה" [ביטאון שריון, אוקטובר 2003]. חוסר בהירות לגבי סוגיות מסוימות בהפעלת הפלוגה, הוליד במהלך השנים גל ספקולציות בפורומים השונים (הנושא נדון במאמרו של עודד מגידו "זהירות, היסטוריה ברשת" שריון, 2010) שאף זכו לגיבוי מצד ההיסטוריון, ד"ר עמירם אזוב, אשר תיחקר את קרבות אותו לילה (אך בספרו "צליחה", אין אזכור לקרב) ואשר לטענתו "סימן שאלה גם עולה לגבי הכוח שבו נתקל כוח 'חריף'. הכוח בן שבעת הטנקים נתקל בירי בעת שנע מציר "נחלה" ל"טרטור". על הציר הזה נמצאו בשעה זו כוחות צה"ל בעיקר. ברשת הקשר שרר חוסר ודאות מוחלט לגבי הכוח המתקרב מדרום.."

חלקו הראשון של המאמר מתאר את קורות הפלוגה בליל הקרב בהתבסס על הקלטות-הקשר ועדויות לוחמי הפלוגה כפי שנמסרו בתחקירים שלאחר הפסקת-האש. חלקו השני עוסק בניתוח סוגיות הקשורות לנעלמים בקורות הקרב והתיאומים בין הכוחות.

תוכן

1. תיאור לחימת הפלוגה בליל 15-16 אוקטובר 1973.
2. ניתוח:

א. משימת הפלוגה. או: מדוע התקדמה הפלוגה אל צומת "טרטור"?

ב. מגמת התנועה של הפלוגה. או: לאן הפלוגה אמורה הייתה להגיע?

ג. התאום בין הכוחות.

ד. היכן נפגעה הפלוגה?

ה. מי פגע בפלוגה? או: האם היה ירי בין כוחותינו?

ו. סיכום.
3. נספחים:

א. טבלת לוחות זמנים.

ב. תמלילי הקלטות הקשר.

ג. תקציר עדויות מפקדים – פלוגת "חריף".

ד. תצ"א של אזור הקרב.

[*] תודתי לסא"ל (מיל') עודד מגידו שסיפק לי מידע רב בכל הנוגע לחטיבה 421.

סיפורה של פלוגת "חריף"

מקבלים משימה
15 לאוקטובר 1973, שעה 20:30 לערך

בשעה שגדודי הטנקים של חט' 14 כבר עשו דרכם צפונה על ציר "לכסיקון" לקראת מגע ראשון עם המערך המצרי מצפון ל"חוה-הסינית", התארגנה חטיבה 421 ב"עכביש" 59 להובלת אמצעי-הצליחה מערבה, אל התעלה. גדוד 257, בפיקודו של שמעון בן-שושן, כבר היה רתום אל גשר-הגלילים וגדוד 599 בפיקודו של עמי מורג, אבטח אותו מצפון. מספר קילומטרים מאחור, באזור "עכביש" 66, היה פרוס כוח-הצליחה מחטיבת הצנחנים 247 בשדרת זחל"מים ארוכה ועסק אף הוא בהתארגנות אחרונה. לפי התכנון המקורי של מבצע "אבירי-לב", חלוץ כוח-הצנחנים כבר אמור היה להיות בשעה זו מעבר לתעלה ואילו גשר-הגלילים היה מתוכנן להיות מושק בתעלה בשעה 23:00.

בשעה 20:24, פנה אריאל שרון, מפקד אוגדה 143, אל סגנו יעקב (ג'קי) אבן, וביקש ממנו לזרז את תנועת חט' 247 ובנוסף הורה לו לצרף "יחידת משנה קטנה" מחטיבה 421, אל הצנחנים, לצורך אבטחת התנועה. גדוד 599, היחיד שאינו רתום אל אחד מאמצעי הצליחה, נדרש להקצות פלוגה והמג"ד, רס"ן עמי מורג, מטיל את המשימה על פלוגה ח' ("חריף"), בפיקודו של סגן יוחי גלעד. בטרם הפלוגה יצאה לדרך, ביקש מורג מאמצייה חן (פצי), מפקד הכוח אשר היה אמור לנווט ולהוביל את גשר-הגלילים, להקצות לפלוגה קצין-סיוור. למשימה זו נבחר סגן יהושע (שוקה) כץ והוא הצטרף כאיש צוות חמישי אל טנק המ"פ. כץ וגלעד, כל אחד בנפרד, קיבלו ממפקדיהם הנחיות כלליות לצורך ביצוע המשימה. הלחץ להזדרז היה כנראה גדול. גלעד אף לא הספיק לתדרך את פלוגתו ורק דיווח להם בקיצור ש"קיבלנו משימה ללוות את הצנחנים".

צומת "טרטור"-"לכסיקון" נחסם
ציר "לכסיקון", החל משעה 20:55 לערך

במהלך מחצית השעה האחרונה, התקדמה חט' 14 במהירות על ציר "לכסיקון" צפונה, לקראת מגע ראשון. האויב, אשר מיקומו הוערך כמצפון לציר "שיק". שתי פלוגות של גדס"ר 87 חצו את צומת "טרטור"-"לכסיקון" ראשונות. אחריהן חצו את הצומת גד' 79 ומח"ט 14 עם החפ"ק. אל עבר גדוד 184, הגדוד השלישי בסדר התנועה, נפתחה במפתיע אש באזור הצומת, בסמוך לשעה 20:55. חלק מהטנקים נפגעו מיד, אחרים עלו על מיקוש בניסיון לאגוף את הטנקים הפגועים. שאר הכוח עם המג"ד, סא"ל אברהם אלמוג, נחלץ צפונה בקבוצות קטנות והתכנס לאיטו מצפון-מזרח לצומת "לכסיקון"-"שיק". מאחור, כחצי קילומטר מדרום לצומת, נותרו טנקים פגועים, כמעט במקבץ, משני צידי הציר. רביעי בסדר התנועה התקדם צפונה גדוד 407 (חטיבה 600 במקור) ומשימתו: פתיחת הצירים "עכביש" ו"טרטור" ממערב למזרח. בשלב זה, אמנון רשף, מח"ט 14, עדיין אינו מודע להיתקלות של גד' 184 באזור הצומת והוא לוחץ על מ"מ מג"ד 407, סרן שעה בייטל, להזדרז בביצוע משימתו.

בשעה 21:00 הגיעה פלוגה א' ("אהבה") של הגדוד, בפיקוד רס"ן אהוד גרוס, אל צומת "לכסיקון"-"עכביש" ופנתה מזרחה. בייטל ופלוגה ב' ("בסין"), בפיקוד סרן גדעון גלעדי, המשיכו צפונה אל עבר צומת "טרטור"-"לכסיקון". הפלוגה חלפה על-פני ריכוז הטנקים הפגועים של גד' 184, התקדמה במהירות צפונה תוך ירי ו'פספסה' את הפנייה מזרחה בצומת "טרטור". במהלך ההתארגנות חזרה דרומה והניסיונות לאתר את הצומת, נפתחה אש אל הפלוגה מצפון לצומת. בייטל נפצע וארבעה טנקים נפגעו. שרידי הפלוגה נחלצו דרומה ובשעה 21:35 לערך תפסו עמדות כקילומטר מדרום לצומת. בשעה 21:40 דיווח רשף לשרון שהיחידה שאמורה הייתה לטהר את ציר "טרטור", עלתה על מארב.

עוד זה מדבר וזה בא. גד' 424 ("שקד"), בפיקוד סא"ל משה ספקטור, שתי פלוגות מוקטנות על זחל"מים בליווי טנקים של פלוגת "גלון" מגדוד 407 נעו אף הן צפונה. בצומת "נחלה" התפצל הכוח. מחציתו, בפיקוד ספקטור ושלושה טנקים עלה על ציר "נחלה" מערבה בדרכו לטיהור "מצמד" ב' ואילו מחציתו האחרת, בפיקוד הסמג"ד יובל דביר, ושני טנקים, המשיך צפונה במטרה לעלות מערבה על ציר "טרטור" בדרכו לטיהור "מצמד" א'. מ"פ "בסין" שהבחין בכוח החולף על פניו בשעה 21:50, לא הצליח למנוע מבעדו להתקדם וכוח הסמג"ד נופל אף הוא למלכודת האש מדרום לצומת. כמעט במקביל, נפתחת אש אל כוח המג"ד שנע על ציר "נחלה" והזחל"ם המוביל נפגע וחוסם את הציר.

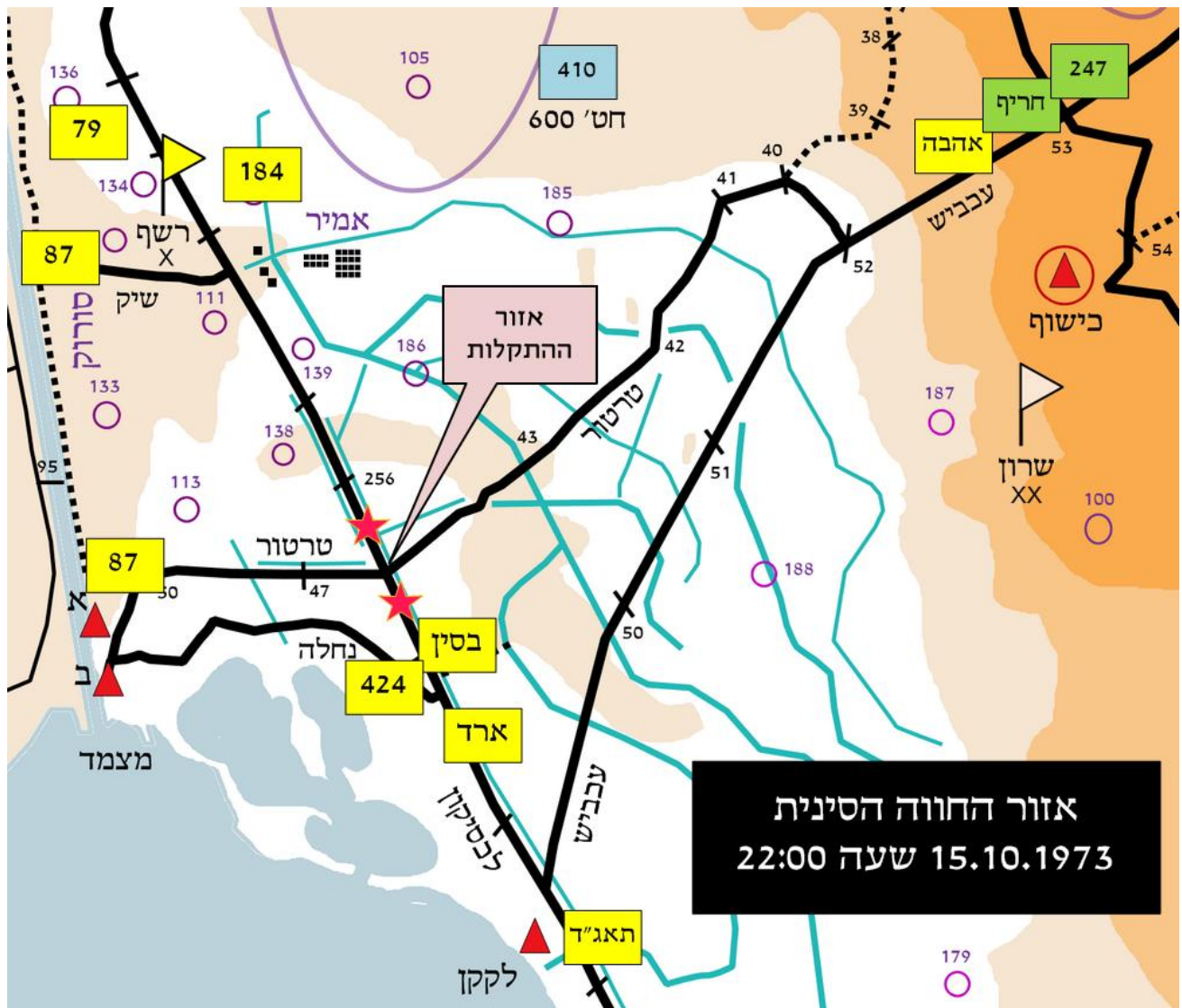
איזור צומת "טרטור"-"לכסיקון" כך התברר, נשלט ע"י אש מצרית והתנועה צפונה על "לכסיקון", מזרחה ומערבה על "טרטור" – נחסמה..

לצנחנים יש ליווי
ציר "עכביש", החל משעה 22:00 לערך

כוח הצנחנים בליווי פלוגת "חריף" התקדם בשעה זו אל עבר "עכביש" 53. מולם, באזור "עכביש" 51, התקדמה פלוגת "אהבה" מזרחה. שרון שצפה בתנועת הכוחות מהחפ"ק האוג' שבאזור "כישוף" ביקש לתאם בין הכוחות. מחצית השעה קודם לכן, עוד ניסה ג'קי אבן לבטל את משימת ליווי הצנחנים בנימוק שגדוד 599 'קצר' בטנקים. שרון השיב לו שהמשימה עדיין חיונית אבל אפשר יהיה 'אולי לוותר' עליה בהתאם להתפתחות. אולם בשעה זו, לאור הדיווחים האחרונים שהתקבלו מחט' 14, הדגיש שרון ש'חשוב' שפלוגת הטנקים תתקדם לפני הצנחנים. אבן השיב שהחבירה כבר בוצעה על-ידיו באופן אישי.

שעה 22:00 : חבירה בין פלוגת "אהבה" לכוח-הצנחנים ופלוגת "חריף" באזור "עכביש" 53. "כמעט היו בעיות" מדווח מט על החבירה הזו. מסתבר שהכוחות שנעו זה מול זה, לא זיהו אחד את השני. עשרים דקות מאוחר יותר, הורה שרון לדני מט, מח"ט 247, להתחיל להתקדם מערבה בליווי פלוגות הטנקים "חריף" ו"אהבה" וציין בפניו ש-"יחידות של 14 נמצאות ב'סרוק'-'שיק' ויש לו גם יחידה ב'לכסיקון'-'טרטור'. יתכן וגם תמצא משהו באזור 'לקקון'".

שעה 23:20 : שרון הזכיר לדני מט ש-"בצומת 'טרטור'-'לכסיקון' יחידת משנה של 14" וכן הורה לו ליצור קשר עם מח"ט 14 ברגע שהוא מגיע ל"לקקון" (צומת "עכביש"- "לכסיקון"). כוח הצנחנים המתקדם מערבה, נמצא בשעה זו בסביבות "עכביש" 51.

התארגנות מדרום לצומת "טרטור"
ציר "לכסיקון", החל משעה 22:30 לער

כוח 424 (יח' סיור "שקד"), בפיקוד סא"ל משה ספקטור, וכוח-שמוליק (2 פלוגות צנחנים מחט' 35 בפיקוד רס"ן שמואל ארד) סיימו בשלב זה את פינוי הנפגעים שמדרום לצומת "טרטור" והתפרסו באזור צומת "נחלה"- "לכסיקון". קצת מצפון ובסמוך להם, גלעדי, מ"פ "בסין" המטווח ארטילריה אל עבר איזור הצומת, דיווח למח"ט ש"האש יעילה", הנ"טים פסקו ובאזור שקט. גד' נ"ט וסיור 582, כוח צנחני מילואים בפיקוד נתן שונרי, כוח-העתודה של חט' 14, עלה בדקות אלו על ציר "לכסיקון" ונשלח צפונה בכדי לסייע בפינוי נפגעים.

בשעה 23:33, גלעדי, מ"פ "בסין", שנמצא עם שמואל ארד כקילומטר מדרום לצומת, דיווח לרשף שלדעתו "הציר פתוח". לשאלתו של רשף אם המארב הושמד, השיב גלעדי: "אני מקווה. אבל הייתי רוצה שארטילריה תהיה בכוננות מימין (ממזרח – נ.ש.) ל"לכסיקון". בהתאם לדיווח זה הורה רשף לגלעדי וארד: "תמתינו במקומכם. עוד מעט אבדוק את המצב ואפתח אותו".

במקביל, דיווח לרשף אהרון טל, ק' אג"ם אוגדה, שחט' 247 כבר נמצאת ב"עכביש" 50 ומתקדמת לעברו. שרון, פנה לרשף מספר דקות מאוחר יותר והתעניין לדעת אם נוצר כבר קשר עם 247. רשף ביקש תחילה לעדכן את יחידותיו וסרן אהוד סוקול, ק.אג"ם חטיבה, עדכן מיד את שמואל ארד על הכוח המתקרב ממזרח והוסיף: "תחברו איתם עם פנסים שלא יקרה שם מאומה".

בשעה 23:40. רשף ניסה ליצור קשר עם מט. ללא הועיל, קשיי קליטה. בשעה 23:47, דיווח שמואל ארד, שכנראה לא הבין את העדכון שסוקול זה עתה מסר לו, 424 הנמצא בסמוך לו מזהה טנקי אויב המגיעים מדרום. טנקי "בסין", כך דיווח, נשלחו דרומה-על-מנת לקדם אותם. **הכוח מדרום הוא כוח שלנו**, ציין רשף, אין לירות. יש להחזיר את "בסין" צפונה.

צומת "עכביש"- "לכסיקון" וצפונה, החל מחצות בערך

בחצות לערך, הגיע ראש טור הצנחנים של חטיבה 247 לצומת "עכביש"- "לכסיקון". מ"פ "אהבה", שנע בראש הכוח, דיווח לרשף על הגיעו לצומת ורשף הורה לו להמתין במקומו. דקות קודם לכן, לאחר 10 דקות של ניסיונות קשר כושלים בין מח"ט 14 למח"ט 247, עדכן ג'קי אבן את דני מט שמח"ט 14 מעודכן על הגיעו וציר ההתקדמות שלו. ליתר בטחון, כך הוא המליץ, כדאי לנסות וליצור קשר עם מח"ט 14 ברשת האוגדתית.

השעה 00:04 : קשר ראשוני בין רשף למט. רשף עדכן ש"הגענו ל'מצמד' אבל לא טיהרנו. יש לי יח' משנה קטנה כ-300 צפון-מזרח מ'מצמד' א' ויח' נוספת על קו-המים מצפון ל'מצמד' א". הקליטה קשה והרשת עמוסה. רשף, שלא השתכנע שמט הבין את הדיווח, שואל "האם עקבת?". במקביל, התחיל רשף לארגן את הכוחות שמדרום לצומת "טרטור" לקראת התקדמות צפונה. לאחר שארד דיווח שאין לו טנקים שיתלוו אליו, הורה רשף לשונרי לקבל תחת פיקודו את פלוגת "בסין" ולהיערך לפריצה צפונה עד לצומת "לכסיקון-שיק".

השעה 00:08 : שוב ניסיונות קשר בין רשף למט. אהרון טל הורה למט: "תמשיך לדבר איתו עד שהנושא יהיה סגור. כי יש לו שתי יח' באיזור 'מצמד' וכדאי שתדעו איפה הם ותאם איתו כי אתם באים מאחור". טור הזחל"מים של 247 ובראשו סמח"ט החטיבה פנה בערך בשעה זו מ"לכסיקון" מערבה אל ציר "נחלה" והתחיל לעשות דרכו אל נקודת הצליחה ב"מצמד". במקביל, הפעיל מט את תוכנית-האש הארטילרית ושלושה גדודי ארטילריה החלו לטווח את הגדה המצרית. מט, שנע בתוך הטור, הבחין¹ בזחל"ם בוער על ציר "נחלה" ובמספר מדורות מצפון-מזרח לו. פלוגת "חריף" שסיימה את ליווי כוח הצנחנים, התמקמה, ככל הנראה, בצומת "נחלה" או קצת צפונה לו.

בשעה 00:20 דיווח שמואל ארד לסוקול שטנקים לא מזוהים מתקדמים צפונה ל"כיוון שאנחנו קודם נדפקנו". נדמה לו, שהטנקים יורים צפונה ושאש נגדית נורית אליהם ממזרח למערב, בכל אופן "הוא עצר שם כרגע". סוקול שכנראה התבלבל בכיוון, שאל את יואב ברום, מג"ד 87 הנמצא עם גדודו ב"טרטור" 50, הרחק ומערבית ל"לכסיקון", אם הוא זה שיורה מזרחה ונענה בשלילה. בשעה 00:29 שוב הזכיר ארד שטנקים נמצאים צפונית לו. סוקול העלה סברה שמדובר בכוח "בסין" או "גלון" אך ארד שולל את האפשרות. במקביל זיהה ברום כלים לא מזוהים נעים על "נחלה" מערבה. "תסמן עצמך שלא ידפקו עליך אלה. אני מנסה ליצור איתם קשר ולא הולך לי" הורה לו סוקול. ארד עדכן שמדובר בצנחנים ש-"כבר התחילו לרוץ כאן".

השעה 00:30 : ראש טור הצנחנים מתקרב ל"מצמד". כוח טנקים ששייכו לא ברור מתמקם בין יחידות חטיבה 14. הכוחות עדיין לא מתואמים. "שרון מודאג מהתיאום בין לבין מט. תסגרו את זה בצורה יסודית" הורה ק' אג"ם אוג' לרשף. "אני מנסה לקרוא למט והוא עסוק", השיב רשף, "אני לא יודע, אני יורה ולא הוא. אני לא מבין למה הוא עסוק ואני יכול להתפנות ולהמתין". שוב ניסיון תיאום. במקום מח"ט הצנחנים עונה לרשף קשר המח"ט. פגזי ארטילריה נחתו בגדה המזרחית, בשטח ההערכות של הצנחנים, פגעו בשני זחל"מים וגרמו לאבדות ראשונות. "קודקוד מונע את האש להיכנס לתוך 'מצמד', המתן עוד דקה בסבלנות" ביקש הקשר. עברה דקה ורשף ניסה שוב. "אתה יכול לעבור לרשת שלנו?" שאל הקשר. "אנחנו יורים פה. יש גבול לכל הסבלנות למרות מצב הרוח" הציב רשף אולטימאטום, "אם אני לא אקבל את קודקוד אני נאלץ לפקד על היחידה שלי". בחפ"ק חטיבה 14 עדיין לא ידעו בשעה זו למי שייכים הטנקים שמצפון לצומת "נחלה". "גש אליהם. תפוס את ה'קודקוד'. דרכו תתקשר אלי. נראה מי הוא ונסגור את זה בניכם", הורה סוקול, ק' אג"ם חטיבה לשמואל ארד, "ושה'קודקוד' שלהם יקרא לי ב"מקדח".

השעה 00:35: מח"ט הצנחנים התפנה לתאום המיוחל. "פשוט נפל פה איזה פגז כמעט על הראש אז כנראה שמישהו עסוק קצת" עדכן מט. רשף הציע שגדס"ר 87, הממוקם ב"טרטור" 50 מצפון-מזרח ל"מצמד", יחפה לטובת הצנחנים. מט השיב שבשלב זה אין צורך בחיפוי והוא רק רוצה לאתר את מיקום יחידות 14. האם מלבד הכוח ב"טרטור" 50 יש כוח בין ה"מצמדים"? רשף השיב בשלילה. יש כוח ב"טרטור" 50 הוא עידכן, וכוח נוסף ב"סרוק", 3-4 ק"מ צפונה מ"מצמד". אין שום דבר מ"טרטור" 2[?] ודרומה? שאל מט. רשף השיב בחיוב ושרון שהקשיב לשיחה, זירז: "מבקש שתבצע את משימתך העיקרית. אל תבזבז זמן על בדיקת בונקרים".

¹ תיאור דני מט – כנס מפקדים פד"ם – 3.7.1974 – עמ' 55-56

פלוגת "חריף" נתקלת באש האויב בצומת
ציר "לכסיקון", דרומית לצומת "טרטור", החל משעה 00:40 לערך

אל פלוגת "חריף" שהתמקמה מצפון לצומת "נחלה", ניגשו גלעדי, מ"פ "בסין" או שמואל ארד או שניהם בזה אחר זה. יצחקי, מט"ק 1א' שעמד מימין ובסמוך לטנק המ"פ, סיפר בתחקיר הגדודי לאחר המלחמה: "הגענו לאזור של טנקים פגועים והמ"פ של הפלוגה השנייה עמד בצד ימין של הכביש, יוחי ירד אליו ואני התאמצתי להקשיב, שמעתי שהוא אומר ליוחי שאפשר לעבור, יוחי עלה על הטנק ואמר: היו כוחות מלפנינו, אפשר להמשיך".

העידכון של ארד או גלעדי לרשף לא נקלט ברשת-הקשר, אולם בשעה 00:45 רשף מורה לשונרי "כוח שעובר אותך צריך להיכנס ל'טרטור'. אתה אחר-כך נע בעקבותיו צפונה עד 'שיק'-לכסיקון". שונרי דיווח שהוא נמצא כקילומטר מדרום לצומת. רשף פנה אל ארד, שאל למיקומו והוסיף "אתה אומר שעברו אותך כלים של 'חריף'. תדווח כשהוא נכנס ל'טרטור' מערבה. אני רוצה לשלוח אותך למשימה הבסיסית שלך מדרום ל'אמיר'. ברגע ש'חריף' יטהר ויפרוץ דרך המארב ויכנס ל'טרטור' מערבה, דווח לי כדי שאדלג אותך צפונה. אני מאמין שעוד מעט הוא ישתלט על המצב".

שבעת הטנקים של פלוגת "חריף" התחילו להתקדם צפונה. המ"פ גלעד הוביל. מימינו יצחקי בטנק 1א', יחזקאל, מ"מ 1 לשמאלו, ושאר טנקי הפלוגה בשדרה: מנספדל 2א', אחריו כהן מ"מ 2, שרעבי 2ב' והסמ"פ עממי אחרון. כאשר הפלוגה התקרבה אל ריכוז הטנקים הפגועים במחטת-חמסה הטנקים המובילים התכנסו על-מנת לעבור בין הטנקים הפגועים שמשני צדדי הציר. בעת שהטנקים האחרונים סיימו לעבור את ריכוז הטנקים, נפתחה אש אל הפלוגה וחמישה משבעת הטנקים נפגעו זה אחר זה.

טנק 2ב' של שרעבי שנע עם הסמ"פ בסוף הטור, נפגע ראשון, דיווח למ"פ והמשיך להתקדם. טנק 2א' של מנספדל נפגע בחזית, המנוע כבה ולאחר מאמץ הותנע מחדש. המ"פ דיווח שגם הוא נפגע, העביר את הפיקוד לסגנו ונע לאחור. עממי פקד להשיב אש ולהיחלץ לאחור. טנק מ"מ 1, משמאל לטנק המ"פ, נפגע בצריח ונחלץ לאחור, טנק מ"מ 2, ווינברג, נפגע מספר פעמים. התותחן נחלץ ונאסף ע"י אחד הטנקים. טנק המ"פ נפגע בשנית והטען-קשר שנחלץ ממנו נאסף על-ידי יצחקי. כל שאר אנשי הצוות כולל קצין-הסיוור, יהושע כץ, שכנראה סייע בחילוץו של הטען, נהרגו. יצחקי ירה פגז בודד לעבר מה שנראה לו כהבהק ירי ונחלץ לאחור. מנספדל התמקם מימין לציר, בצמוד לסוללה, וירה מספר פגזים בירי מפקד אל כיוון האויב המשוער. לאחר מכן ניסה להיחלץ לאחור ועלה על מוקש תוך שהוא מנסה לאגוף את ריכוז הטנקים הפגועים שמאחוריו. הצוות נחלץ מהטנק ועלה על הטנק של עממי. עממי ושרעבי לא זיהו מקורות ירי ולא השיבו אש. במהלך ההיחלצות המהירה לאחור, התנגשו הטנקים בזחל"מים שהצטופפו מאחוריהם על הציר.

טנק מ"פ "חריף", יוחי גלעד ז"ל

רשף פנה אל מט ב-00:52 ושאל אם הוא כבר נכנס ל"טרטור". קשר המח"ט השיב "המתן". לאחר דקותיים רשף חזר על השאלה והקשר השיב "חיובי, אנחנו ב'טרטור'". בשעה 00:56 שאל שרון את רשף אם חטיבה 247 כבר מבצעת משימתה. "אני לא יוצא מזה" השיב רשף, "עוד לא קיבלתי תשובה חד משמעית. אני מבין שהוא התחיל להיכנס ל'טרטור' מערבה אם כי זה לא וודאי אצלי. ככה היחידה שלי שבשטח דיווחה". במקביל, דיווח שמואל ארד לק' האג"ם ש"כלים שלנו חוטפים שם בצומת. יש הרבה כלים פגועים"

שש דקות מאוחר יותר, זיהה גלעדי, מ"פ "בסין" את טנקי "חריף" הנחלצים לאחור, "הטנק נע אלי. אין לי קשר. תנצנץ לו. הוא הבין שזה כוחותינו" הוא דיווח לשונרי, "תעצור אותו ותשאל אותו. זה מספר טנקים, לא אחד". שונרי ביקש להוריד ארטילריה על הצומת. ק' האג"ם פסל את הבקשה, אין לו קשר עם הכוח הנמצא בצומת.

ב-01:14 דיווח שונרי לרשף "ביקשתי להוריד ארטילריה על הצומת אבל לא ברור אם פנויה. קיבלתי עכשיו כלים מיחידה אחרת שהתפלגו אחורה מהצומת. מפנה פצועים ומכניס את הכלים האלה לכוח שלי". האם הם "חריף"? שאל רשף. שונרי הבטיח לבדוק. רשף עדכן מיד את שרון: "יש לי דיווח מהשטח שיחידת 'כבדים' של 247 בשם 'חריף' נקלעה למארב נ"ט ב-'לכסיקון'-'טרטור' והיא מסובכת שמה. זה מארב של כבדים שדפקו כבדים אחרים". רשף ביקש משונרי ומארד לבדוק מה פגע בפלוגה, עשר דקות מאוחר יותר שונרי חוזר ומדווח: "הם מכוח 'הרים'. באו מדרום, נכנסו וקיבלו. ירו עליהם מימין. מאיזה טנקים שדפקו עליהם". מיקומך? שאל רשף. כקילומטר מדרום למארב, השיב שונרי.

במהלך הדקות הללו, כוח החלוץ של הצנחנים התחיל לחצות את התעלה בסירות. הזחל"מים שפרקו את גדוד הצנחנים ב'חצר', התארגנו לחזור ולהוביל את הגדוד השני. בשעה 01:22 מט מדווח "אקווריום" (ירידה למים) ובשעה 01:31 "אקפולקו" (נחיתה בגדה המערבית). בין לבין, בשעה 01:26 זיהה גדס"ר 87 מעמדותיו ב"טרטור" 50 שמונה זחל"מים העושים דרכם על "טרטור" מזרחה לכיוון הצומת ודיווח מידי נמסר לרשף.

מיד עם "אקפולקו" שאל רשף את מט אם פלוגת "חריף" נמצאת ב"טרטור"-לכסיקון". חיובי השיב מט. רשף עדכן שהפלוגה נכנסה למארב. מט ציין שהוא שומע על כך לראשונה. רשף: "אישרתי לך להיכנס ב'נחלה'. אני מבין שיש איזשהו [...] על 'טרטור'. כרגע נכנסו למארב ויש נפגעים. אני מנסה לפתור את הבעיה. תבדוק מה קורה שם ונעבוד בפעולה משותפת, אני מבין שהתחלת להכניס כלים ב'נחלה' והם עושים את הסבב דרך 'טרטור'". זה לפי התכנון, השיב מט. "תעצור את הזחל"מים שנעים מזרחה" אמר רשף וחזר על ההודעה הקודמת "בצומת ישנו מארב טנקים".

פלוגת "חריף" מתגברת את חט' 14 ציר "לכסיקון", אזור הצומת, אחרי 01:00 בלילה

בינתיים, כקילומטר מדרום לצומת, ניסה גלעדי, מ"פ "בסין", לצרף את יתרת טנקי "חריף" אל חמשת הטנקים שלו. צוות מנספלד, שהטנק שלו עלה על מוקש, נשלח לנסות ולהפעיל טנק מגח 6 נטוש שנמצא בסמוך. הטנק, כך התברר אינו כשיר לתנועה והצוות עלה על אחד הזחל"מים והתפנה ל"לקקן". בטנק של מ"מ 1, יחזקאלי, התגלו בעיות צידוד ועממי שלח אף אותו לאחור. עממי דיווח לגלעדי על מה שקרה ושמע ממנו כי הוא מתכוון לפרוץ צפונה לצומת ומשם לפנות מזרחה. "יוחי לא אמר לי כלום", סיפר מאוחר יותר עממי בתחקיר הגדודי, "הבנתי שאני צריך להישאר באזור הצומת, אז אמרתי לו שאני אצטרף אליו ואחר-כך נראה".

בסביבות 02:30 הצטרפו שרידי הפלוגה: עממי, שרעבי ויחזקי אל כוח "בסין" בניסיון להתקדם צפונה אל הצומת. הכוח דילג לאחור לאחר שנפתחה לעברו אש ואחד מטנקי "בסין" נפגע ממוקש. לקראת חמש בבוקר, שוב הסתערות על הצומת, גם הפעם נפתחה אש לעבר הכוח, הטנק של שרעבי ספג שוב פגיעה, הפעם מתחת לגחון אך המשיך לנוע. במהלך התנועה לפנים ולאחור על-מנת להתחמק מהאש ולאתר את הצומת, התפזר הכוח והקשר עם מ"פ "בסין" נותק ושלוש טנקי "חריף" חזרו לאזור צומת "נחלה". שעה מאוחר יותר הם זיהו קבוצת חיילים, כנראה משרידי כוח-שונרי, המגיע ממזרח. החיילים הועלו על הטנקים והכוח עשה דרכו דרומה. מורג, שקיבל דיווח מעממי על גורל הפלוגה, הורה לו להמתין לבואו ב"לקקן". בשעות הצהריים התברר שהטנקים של שרעבי ויחזקי אינם כשירים להמשך לחימה. בטנק הראשון נזילת דלק ובשני בעיות צידוד. עממי, שהטנק שלו היה היחיד שנותר כשיר ללחימה מפלוגת "חריף", הצטרף אל הגדוד וצלח עמו את התעלה למחרת היום. יחזקי ושרעבי צלחו את התעלה עם הסמג"ד לאחר כיומיים והצטרפו

לפלוגה ו'. פלוגת "חריף" ירדה מסד"כ החטיבה. קצין-הסיוור שוקה כץ ושישה מלוחמי הפלוגה, יוחי גלעד, יוסי ווינברג, קרלוס בן-טולילה, יחזקאל בגרד, חנן סרי ויהודה-אריה פרקש נהרגו במהלך הלילה.

ניתוח

א. משימת הפלוגה, או מדוע התקדמה פלוגת "חריף" אל עבר צומת "טרטור"?

טענה 1: משימת הפלוגה הייתה לסמן את צומת "טרטור" או לסמן את נתיב גשר הגלילים מצפון לצומת.

בתחקיר חטיבה 421, שהתבצע בשדה-תימן במרץ 1974, תיאר המג"ד, עמי מורג, את משימת הפלוגה: "אחרי קבוצת הפקודות הגיע דני מט ורצה כוח טנקים שילוה אותו [הערה: קבוצת-הפקודות החטיבתית הסתיימה בשעה 1900 לערך או קצת מאוחר יותר] העברתי את פלוגה ח' בפיקוד יוחי ז"ל והם עברו, לא הצלחתי לתדרך אותם. כדי לאמת את המקום ששמעון (מג"ד 257) היה צריך לחתוך עם גשר הגלילים. צירפנו אליהם את יהושע כץ ז"ל מהכוח של פצי. שהיה צריך למצוא את המקום המדויק של ציר התעלה בשביל לסמן לפצי בדיוק לאן לנסוע כדי שהדינוזאור לא יסתובב". חיים ארז, מח"ט החטיבה, מרחיב טענה זו בתחקיר ומפרט: כוח פצי התחלק ל-2 כוחות. כוח אחד נע עם גשר הגלילים ואילו הכוח השני נע עם הצנחנים ואמור היה לסמן את הציר מנקודה 95.5 [נקודת ההשקה] ועד לציר "לכסיקון".

טיעון "סימון המקום לגשר" מופיע גם באתר חטיבה 421 (תולדות החטיבה - מי"כ) וגם במאמר "פלוגת 'חריף' חובשת כומתה אדומה" [שריון] גיליון 19 - אוק' 2003] שם כותב אליהו עממי, סמ"פ הפלוגה: "יוחי מגיע לחניון הפלוגתי בשעות הערב ומתדרך אותנו בקצרה ובלחץ זמן במשימת הפלוגה: הובלת חטיבת הצנחנים של דני מט עד ציר "נחלה", ובהמשך על ציר "לכסיקון" להשתלטות על צומת "טרטור" כדי לסמן את הציר בשילוט מואר לגשר הגלילים שהיה אמור להגיע ממזרח ובניצב לתעלה. לצורך משימה זו צורף לפלוגה יהושע כץ קצין-סיוור מ"שקד".

ראיה לכאורה לטענה זו נמצאת ב"פקודת הצליחה" של החטיבה שנכתבה ע"י ק.אג"ם החטיבה ע"ס רישומים מקוריים שהיו בידיו. בפקודה זו נאמר: "עמודי שילוט חש"ן - פצי ועוד פלוגת "מכנס" ועוד כוח 424 ועוד חלוץ נפרד הגישור נע אחרי הצנחנים מגיע לנקודה אדום מסמן ציר תנועה כ-500 לפני הגשר"

לטיעון האמור, מספר קשיים:

- 1 אמציה חן, מפקד כוח-פצי, לא זוכר שהוא היה אמור להתחלק ל-2 כוחות בשלב זה של התנועה. לטענתו², על משימת 'הסימון' הוא שמע רק בדיעבד. עמי מורג, כך לטענתו, ביקש קצין-סיוור בכדי לסייע למפקד הפלוגה בניווט והובלת כוח הצנחנים. את יהושע כץ, הוא כלל לא תידרך בנוגע למיקום הסימון. ההנחיה היחידה שנתן לו הייתה: בגמר משימת ליווי הצנחנים המתן לי בצומת "טרטור"-לכסיקון". לצורך החבירה העתידית, פצי אף התרשת על תדר הפלוגה.
- 2 בתחקיר הגדודי שבוצע לאחר המלחמה וכן בדו"חות מפקדים מרמת מפקד ומעלה. ציינו הסמ"פ עממי והמט"קים שרעבי, יצחק ומנספלד את משימת הפלוגה כ'ליווי הצנחנים' בלבד. עממי אף ציין שהמ"פ מסר להם ש'קיבלנו משימה ללוות את הצנחנים'. לא רק זאת, אלא שאיש מהם לא ציין או זכר שמוטות סימון חש"ן הועמסו על הטנקים.
- 3 גדוד 599 ערך שיחת סיכום-תחקיר המלחמה עוד במצרים. השיחה הנ"ל הוקלטה וכך מתאר שם מורג את משימת הפלוגה: "כוח הצנחנים שהיה אמור לבצע את הצליחה רצה כוח טנקים שיצטרף אליו, כוח הטנקים היחיד שהיה פנוי זה הגדוד שלנו ואז נתנו את פלוגה ח' שתלווה את הצנחנים עד למים ולאחר מכן תמתין לנו באזור צומת טרטור. לצורך הניווט המדויק על המקום צירפנו ליוחי את קצין-הסיוור יהושע כץ"
- 4 ב"פקודת הצליחה" החטיבתית הוקצתה לכל אחת מפלוגות הגדוד משימת אבטחה שונה. אין בפקודה שום אזכור למשימת 'הסימון' ע"י כוח טנקים. משימה שכזו גם לא תואמה עם חט' 14. בהקלטת רשת-הקשר של חט' 421 אין עדות למשימה שכזו ואין אף כל דיווח על מצבה של הפלוגה או גורלה.
- 5 יוחי גלעד, היה מ"פ 'צעיר' שהתחיל את המלחמה כמ"מ. יהושע כץ, אמנם היה קצין-סיוור, אך לא בהכרח הכיר את השטח או היה מעורב בנתיב המתוכנן של גשר-הגלילים.
- 6 מהאזנה להקלטת רשת-הקשר האוגדתית עולה שההוראה לצוות ליווי טנקים לכוח הצנחנים הייתה הנחיה של מפקד-האוגדה שניתנה לאחר קבוצת-הפקודות ולא הייתה חלק מהתכנון המקורי. שעה לאחר מתן ההוראה, שרון שוקל עדיין אם המשימה נחוצה לאור בקשתו של סגנו. רק סמוך לשעה 22:00, לאחר שהגיעו דיווחים ראשונים על מצבה של חט' 14. פסק שרון שמשימת הפלוגה 'חשובה'.

מכל האמור לעיל עולה:

אין זה סביר שמשימת הפלוגה הייתה לבצע סימון כלשהו על ציר "לכסיקון" או על קו-המים עבור גשר-הגלילים. מדובר במשימה בעלת חשיבות רבה ומכרעת למבצע הצליחה ושני הקצינים המובילים, הן המ"פ והן קצין-הסיוור, כלל לא קיבלו תדריך ממפקדיהם בהתאם. מורג כאמור ציין ש"לא הספקתי לתדרך את יוחי". גם פצי מציין שהוא מסר לכץ הנחיות כלליות בלבד אודות המקום שבו הוא אמור להמתין לו. מוטות חש"ן, אביזר קריטי לצורך סימון הנתיב, כלל לא הועמסו על הטנקים. אין זה סביר שג'קי אבן, מי שהיה ממונה על העברת אמצעי הצליחה אל התעלה ובכלל זה סימון הנתיב לגשר-הגלילים, היה מבקש משרון לשקול את ביטול משימת הפלוגה בתואנה שהוא 'קצר' בטנקים. סביר יותר שמורג הורה למ"פ להמתין לו בצומת "טרטור" עד שהגדוד יגיע לאזור עם הגשר תוך שעתיים-

² ראיון בדוא"ל – ינואר 2013

שלוש לפי המתוכנן. הנחיה דומה כאמור, נתן גם פצי לקצין-הסיוור שלו. יש לזכור, שבהתאם לתכנון המקורי של "אבירי-לב", איזור צומת "טרטור" היה אמור להיות נקי מאויב ובשליטת כוחותינו בשעה שהצנחנים ופלוגת הלוחי הגיעו לציר "לכסיקון". לפיכך, ההנחיה 'להמתין בצומת' לא כללה פקודה 'להשתלט' עליו.

טענה 2: פלוגת "חריף" הייתה אמורה לתגבר את חט' 14

טענה מסוג זה הוזכרה למשל ע"י אמציה כהן במאמר "קיצו של גיבור מלחמה"³. מקור לטענה שכזו יכול לנבוע מחילופי דברים בין רשף לשרון בשעות הערב. בשעה 22:30 לערך שאל שרון אם לחטיבה חסרים טנקים. אם רוצים לפרוץ יותר צפונה צריך תגבור, השיב רשף. הוחלט לבדוק אם 421 יוכל לתגבר את 14 בטנקים. שרון הבטיח לבדוק. שרון שוחח עם חיים ארז וג'קי אבן בנוגע לאפשרות תגבור חטיבה 14. אבן בדק והשיב שאין הוא יכול בשלב זה לתגבר את חט' 14 בטנקים מלבד אלו שצורפו לצנחנים כליווי.

כך או אחרת. העדכון של אבן לא הועבר לרשף והעניין לא עלה שוב. לא ברור כלל אם רשף היה מודע לכך שהצנחנים נעים מערבה עם פלוגת טנקים מחטיבה 421. בסופו של דבר, לאחר ההיתקלות, הפלוגה אכן תגברה את חט' 14 בעצם העובדה ששרידיה הצטרפו לכוח "בסין" בלא שמשימה זו הוטלה עליהם ע"י גורם פיקודי מאחת החטיבות.

טענה 3: מח"ט הצנחנים שלח את הפלוגה צפונה כדי שתאבטח אותו מצפון וממזרח

מקור טענה זו היא בעדות שמסר דני מט בכנס פד"ם, יולי 1974: "בסביבות 00:10 הגענו לצומת הזו כשמתחילים כאן להוריד נפ"קים ולהיכנס לחצר. ברגע שאני הגעתי לכאן הודעתי לפלוגת הטנקים: תפוס עמדות בצומת 'טרטור'-לכסיקון'. השעה הייתה בין 00:10 ל-00:20. תפוס עמדות אבטח צפונה ותעייף מבט מזרחה. הוא עלה כאן על מגן הנ"ט [...] אני בשלב הזה עוד לא ידעתי את זה. כך שנשארתי בתוכנית המקורית של הסבב מהחצר כאן החוצה. זה התברר לי קצת יותר מאוחר. כל השטח היה מכוסה מדורות כולל הנגמ"ש של 424 כך שהיה קשה להעריך שנוספו כאן עוד מדורות בצומת".

הקלטת-רשת הקשר של חטיבה 247 בין השעות 00:00-02:00 חסרה בארכיון צה"ל כך שלא ניתן לאמת מה הפקודה המדויקת שנתן דני מט למ"פ "חריף". בכל אופן, כפי שנראה בהמשך, בהתאם למידע שהיה בידי מט, השטח שמצפון לו היה מטוהר בשעה זו. בצומת "טרטור"-לכסיקון, קילומטר צפון-מזרח לנתיב התנועה שלו אל החצר, לא אמור היה להיות אויב. נראה על פניו, שהפקודה שנתן מט לפלוגה "אבטח אותי מצפון" השתלבה עם ההנחיה שקיבלו מ"פ "חריף" וקצין-הסיוור שלו ממפקדיהם. להמתין בצומת או באזור הצומת.

השאלה שעליה כנראה לא נוכל לקבל תשובה היא: האם מ"פ "חריף" התקדם אל הצומת בידיעה שיש בו כוחות אויב. רמז בלבד לשאלה זו נוכל אולי לקבל מעדותו של המט"ק מנספד, אשר בתחקיר לאחר המלחמה סיפר שקצין כלשהו (כנראה מ"פ "בסין") תדרך את גלעד טרם ההתקדמות צפונה ואמר לו ש"אפשר לעבור, היו כוחות לפניכם".

ב. לאן הייתה מגמת התנועה של הפלוגה?

בשעה 00:40 לערך, דיווח ככל הנראה שמואל ארד לרשף על מגמת פניה של הפלוגה. בשעה 00:45 רשף עדכן את שונרי "כוח שעובר אותך [צריך] להיכנס בטרטור". ובשעה 00:46 "בטרטור כלפי מערב, עולים כוחות שלנו". בשעה 00:48 רשף לארד: "ברגע ש'חריף' יטהר ויפרוץ דרך המארב ויכנס ל'טרטור' מערבה, דווח לי". לא ברור אם ההקשר הוא לפלוגת חריף אך בשעה 00:52 וגם ב-00:54, רשף פנה למט ושאל: "האם כבר נכנסתם ב'טרטור'?".

מהאמור עולה שמגמת התנועה של הפלוגה הייתה להגיע אל הצומת ולפנות מערבה על ציר "טרטור", או לפחות כך הבין מח"ט 14 מהמידע שהועבר אליו מהיח' שבשטח. לשאלה "עד לאן?" יתכן ויש רמז בחילופי דברים בין רשף וגורם לא-ידוע בשעה 01:46 ברשת הקשר האוגדתית: "האם אמרת 'טרטור' 47? האם אתה מתייחס ל'חריף' חיובי, יש נפגעים, אנחנו נטפל בזה".

ג. התיאום בין הכוחות

מהאזנה להקלטות הקשר עולה שעניין התיאום בין חט' 14 שנלחמה בפועל בשטח ובין חט' 247 שעברה דרך השטח בדרכה אל גדת התעלה, הטרידה את מפקד האוגדה ולפחות ארבע פעמים הוא מתזכר את הצדדים לבצע תיאום זה עם זה. הוא עצמו או אחד מקציני החפ"ק שלו, אף עדכנו מפעם לפעם את מט בקשר למיקומן הכללי של יחידות חט' 14 בשטח.

רשף ניסה לבצע תיאומים עם מט החל משעה 23:40. כוח הצנחנים נמצא בשעה זו ב"עכביש" 50. את מט, הנמצא על זחל"ם, קשה מאוד לקלוט ברשת הקשר. תיאום ראשון וחלקי התבצע לראשונה בשעה 00:04, בעשרים הדקות הבאות היו שוב ניסיונות של רשף להשלים את התיאום. מח"ט הצנחנים עסוק בהכוונת הארטילריה הנופלת ככל הנראה גם על יחידתו ואינו מתפנה. יש לציין שבאותו זמן ממש גם רשת חטיבה 14 עמוסה. חפ"ק המח"ט וגדודים 79 ו-184 הנמצאים מצפון לציר "שיק" נתקלים מדי פעם בטנק מצרי המגייח מטווחים קצרים, קמ"ן החטיבה מדווח שאחד הגדודים פוגע במפקדת חטיבה 14, גדוד 79 מתארגן לחילוץ צוותים שנותרו מאחור, באזור צומת "נחלה" מתגלה כוח-טנקים לא מזוהה ועוד. בשעה 00:35, חמישים וחמש דקות לאחר הניסיון הראשון לבצע תיאום, נוצר התיאום המיוחל ובמהלך שתי הדקות הבאות קיבל מט עדכון קצר על מיקום יחידות חטיבה 14 ועלתה השאלה אם הוא זקוק לחיפוי של הגדס"ר. העדכון הוא חד צדדי. רשף מעדכן את מט, מט לא מעדכן את רשף.

איזה מידע קיבל דני מט במהלך הלילה?

- יש יח' ב"טרטור" 50 ובאזור "סרוק". אין יחידות של חט' 14 בין ה"מצמדים" [רשף].

- אין יחידות מדרום ל"טרטור" [רשף].
- יש יחידות של חט' 14 ב"סרוק"-"שיק" וגם ב"לכסיקון"-"טרטור". יתכן ויש גם ב"לקקן" [שרון].
- יש לחט' 14 שתי יחידות באזור "מצמד" [ק.אג"ם אוג'].

דני מט מצידו, לא טרח לעדכן את רשף, בעת התיאום בשעה 00:35, שפלוגת טנקים שליוותה אותו בתנועתו מערבה, אמורה להתקדם על "לכסיקון" לעבר צומת "טרטור" ומשם כנראה ל"טרטור" 47. מט כלל לא שואל את רשף אם יחידות חט' 14 נמצאות בצומת ולא מתעניין לדעת מה מקור המדורות שהוא ראה בדרכו לחצר'. לא רק זאת, אלא שלפי התוכנית של חט' 247, הזחל"מים אשר פרקו את גדוד הצנחנים הראשון, אמורים היו לצאת לסבב חדש דרך ציר "טרטור" כדי להביא אל ה'חצר' את הגדוד השני. מט שידע על קיומו של כוח של חט' 14 ב"טרטור" 50, לא טרח לוודא שבין שני הכוחות לא ייווצר מצב של חוסר-זיהוי. על כל פנים, יתכן, אך לא וודאי, שרשף ידע על תוכנית-הסבבים כי בשעה 00:38 הוא מעדכן את יואב ברום, מפקד הגדס"ר: "אני אמרתי ל-20 של 9 שאתה באזור 'טרטור' 50. עכשיו, הוא ינוע על 'טרטור', אני הצעתי לו את הסיוע שלך". מי שידע בוודאות על התוכנית הזו, לנוע על ציר "טרטור", הוא שרון, אשר אישר את התוכנית של 247 בצהרי היום. שרון כאמור, אשר יודע על האויב שבצומת, לא מורה למט לבצע שינוי בתוכנית.

גם חיים ארז, מח"ט 421, 'שכח' מקיומה של הפלוגה אחרי שהעביר אותה ת"פ הצנחנים ולא עדכן את רשף על פלוגת הטנקים האורחת בגזרתו. ככל הידוע לי, בהקלטת-הקשר של חט' 421, אין אזכור לגורלה של הפלוגה במהלך הלילה.

ראוי לציין שבאופן מפתיע, סוגיית האויב לא עולה באף אחד מהעדכונים והתיאומים בין הגורמים השונים. מט לא מתעניין על אויב בסביבתו ואף לא אחד מהגורמים אשר מעדכנים את מט מפעם לפעם על מיקום יח' חט' 14 – לא מציניים בפניו שבאזור צומת "טרטור"-"לכסיקון", 700 מטר בלבד מנתיב התנועה שלו, יש לחימה עם האויב. העניין הזה מפתיע לאור העובדה שכל הגורמים הנ"ל, ידעו שבאזור צומת "טרטור" יש מארב מצרי החוסם את התנועה לכל הכיוונים.

מהקלטת-רשת "מקדח" עולה בבירור שבחט' 14 לא ידעו בין השעות 00:08 (דיווח ראשון של ספקטור על יחידה לא מזוהה, כנראה בצומת "נחלה") ועד 00:40 לערך מי היא יחידת הטנקים אשר נמצאת באזור "לכסיקון"-"נחלה" ומה משימתה. אולם, יש לציין **שמח"ט 14 הודיע שאין מדובר בכוח אויב והורה שלא לירות לעבר הכוח.**

יש יסוד להניח שבפלוגת "חריף" לא האזינו או שלא הייתה האזנה רצופה לרשת חרום-חש"ן. אהוד גרוס, מ"פ "אהבה" שפלוגתו התקדמה מזרחה אל מול פלוגת "חריף" וכוח הצנחנים, מעיד⁴ שהוא הקפיד לזהות עצמו שוב ושוב ברשת "מוסקיטו" מחשש שכוח אחר יזהה אותו כאויב. הכוח היחיד שהגיב לקריאתו היה כוח מחט' 600 מצפון לו. מט כאמור, דיווח לשרון, שהמפגש בין פלוגות הטנקים, "כמעט נגמר בבעיות". המקרה חזר על עצמו כאשר "חריף" התקדמה לעבר צומת "נחלה" ויח' חט' 14 שבאזור חששו שמדובר בכוח אויב. צביקה טטנבאום, מש"ק סיור מגדס"ר 87 שהתמקם עם הנגמ"ש סמוך לשדרת זחל"מי הצנחנים, שמע ברשת "מוסקיטו" שוב ושוב בקשות להזדהות שמופנות לעבר כוח שמתקדם אל עבר "נחלה" מדרום ואין עונה. לטענתו⁵, הוא זה שדיווח ברשת "מוסקיטו" שהכוח החשוד הוא מכוחותינו.

ד. איפה נפגעה הפלוגה?

ברדיוס קילומטר מהצומת, אותרו בתצ"א [17.10.73] וב-20 תמונות שצולמו ע"י צלמים שונים לאחר הקרב, 19 טנקים. עשרה מסוג מגח 3 ושבעה מסוג מגח 6. צפונית לצומת אותרו שני טנקים נוספים מסוג לא ידוע. הטנקים הפגועים מקובצים בשני ריכוזים עיקריים: בצומת עצמו (ועד לרדיוס 250 מ') ובמחטת-חמסה (375-450 מ') מדרום לצומת.

מעדויות מפקדים בפלוגת "חריף" שנמסרו מיד לאחר המלחמה עולה שהפלוגה נפגעה בעת שהטנקים האחרונים חלפו על פני ריכוז הטנקים הפגועים במחטת-חמסה. לפי התיאורים עולה שמ"פ הפלוגה החל לנוע לאחור לאחר שנפגע לראשונה ובטרם נפגע שנית. סביר שגם שאר הטנקים נהגו כמותו. מתמונות וממידע נוסף שקיבלנו ממשפחת גלעד ז"ל, אותר טנק מ"פ "חריף" במרחק של 100 מ' מצפון לצומת. מאחר ו-

1. לפלוגה היו טנקים מסוג מגח 3.
2. הפלוגה נפגעה לאחר שעברה את ריכוז הטנקים הפגועים, 450 מ' מדרום לצומת.
3. טנק המ"פ נפגע כ-100 מ' מצפון לצומת
4. לא נמצאו טנקים מסוג מגח 3 (למעט אחד שמשויך כנראה לגד' 184) בין הצומת ועד למרחק 400 מ' דרומה.

הרי שהאש נפתחה על הפלוגה כאשר הייתה פרוסה בשדרה על "לכסיקון", המאסף מצפון לריכוז הטנקים הפגועים במחטת-חמסה וראשה מצפון לצומת. כאמור, טנק המ"פ וטנק מ"מ 2, נמצאים במרחק של 100 ו-200 מ' מצפון לצומת (הטנק השלישי שנשאר בשטח לאחר שעלה על מוקש בעת ההיחלצות לאחור, טנק 2א', נמצא במחטת חמסה, מערבית ל"לכסיקון")

⁴ ראיון – נובמבר 2012
⁵ תחקיר גדס"ר 87 [אתר חטיבה 14]

ה. מי פגע בפלוגה?

מאחר וסיפור ההיתקלות של הפלוגה באויב בצומת תואר עד היום בצמצום ובאופן חלקי בלבד ומאידך הודגש נושא חוסר-התיאום. כמו למשל ב"החוזה הסינית" (אילן כפיר): "הדיווח על הטנקים שנקלעו למארב הפתיע את מח"ט 14 שלא הבין בתחילה מאין הגיע הכוח", נוצר רושם כאילו הפלוגה הגיעה 'משום מקום' ואולי זוהתה בטעות ע"י כוחות חט' 14 ככוח-אויב או ככוח בלתי מזוהה ולפיכך נפגעה כביכול מאש כוחותינו. על הבלבול מוסיף ההיסטוריון-הצבאי ד"ר עמירם אזוב אשר כותב⁶: "סימן שאלה גם עולה לגבי הכוח שבו נתקל כוח 'חרוף'. הכוח בן שבעת הטנקים נתקל בירי בעת שנע מציר 'נחלה' ל'טרטור'. על הציר הזה נמצאו בשעה זו כוחות צה"ל בעיקר. ברשת הקשר שרר חוסר ודאות מוחלט לגבי הכוח המתקרב מדרום".

ראשית, בחפ"ק חט' 14 לא שרר "חוסר וודאות מוחלט" לגבי הכוח המתקרב מדרום. חטיבה 247 הייתה אמורה לבוא מדרום (דרך ציר "עכביש") וכן"ל פלוגת "אהבה". בשעה 23:38, כאשר כוח הצנחנים עם פלוגות הטנקים "חרוף" ו-"אהבה" נמצא ב"עכביש" 50, הורה רשף לק' האג"ם שלו 9 שמקביל לנו נע על 'עכביש' לעבר 'לקקן'. תעדכן את היח' העורפיות שלנו". סוקול עדכן מיד את שמואל ארד הנמצא באזור צומת "נחלה"-לכסיקון" והורה לו "תחברו איתם עם פנסים שלא יקרה שם מאומה".

תשע דקות מאוחר יותר, ארד דיווח לרשף שספקטור 'קיבל ידיעה' שמדרום מתקרבים כלים 'כבדים' של אויב והוא שלח את "בסין" דרומה לאתר אותם. העניין הזה מפתיע לאור העדכון שארד קיבל מספר דקות קודם מקצין האג"ם. בכל אופן, רשף הודיע לארד "מדרום לא באים כלים" של האויב, יש שמה רק יחידות שלנו. תחזיר את "בסין" ושלא ירה לשם".

עולה מכאן, שאכן, במשך דקות ספורות שררה בקרב היח' של חט' 14 שבאזור צומת "נחלה" חוסר בהירות בשאלה אם ה'כלים' שמדרום הם אויב או ידיד. כך או אחרת, החל משעה 23:47 ברור לכל היח' שמדובר ב'כוחותינו'. החל משעה זו ועד 00:40 לערך, שורר חוסר בהירות בקרב לגבי שיוך הפלוגה ומשימתה, לא לגבי השאלה אם היא כוח אויב או לא. הפלוגה לא נמצאת אי-שם בשטח אלא מתמקמת על הציר בין כוחות החטיבה. בין השעות 00:08 ל-00:34 הורה ק' האג"ם לספקטור ולארד לגשת פיזית אל הטנקים ששיוכם אינו ידוע, לברר מי הם, מה משימתם ולבקשם לעבור לרשת הקשר החטיבתית. "4ב' כאן 22. כמה הם צפונה ממך? תתקרב אל ה'כלים' האלה ותנסה ליצור איתם קשר. תעלה על הכלי ושקודקוד יקרא לי ב'מקדח".

חבירה שכזו בוצעה בלי צל של ספק. אלמלא בוצעה, לא היה יכול רשף בשעה 00:45 לעדכן גם את ספקטור וגם את שונרי שכוח בשם "חרוף" אשר יעבור אותם צפונה מתוכנן להגיע אל הצומת ולפנות ב"טרטור" מערבה. לפי עדות אחד המט"קים בפלוגת "חרוף", כפי שנמסרה לאחר המלחמה, יוחי גלעד, מ"פ "חרוף", ירד מהטנק ושוחח עם "המ"פ של הפלוגה השנייה" (והכוונה כנראה למ"פ "בסין"), מ"פ הפלוגה שהם הצטרפו אליה בהמשך הערב). מהקלטת-הקשר עולה שלא רק שמח"ט 14 הבין מי הפלוגה ומה משימתה (אם כי כאמור, רק לאחר כ-20 דק' של בירורים) אלא שהוא שאף לנצל את ההזדמנות⁷ בכדי להניע את כוח שונרי ושמוליק צפונה, אל צומת "שיק"-לכסיקון".

פלוגת "חרוף" נפגעה כאמור כאשר החוד נמצא במרחק של כ-200 מ' מצפון לצומת, טנק אחד (שרעבי) נפגע ככל הנראה מדרום לצומת. בשעה שהפלוגה נפגעה, פלוגת "גלון"/407 הייתה ממוקמת באזור צומת "נחלה". קילומטר וחצי מדרום למקום ההיתקלות. גם פלוגת "בסין" שהמ"פ שלה תידרך את מ"פ "חרוף", נמצאה כקילומטר מדרום למקום הצומת. כוח הטנקים הנוסף של חט' 14, פלוגת א' ו-ג' של גדס"ר 87 היה ממוקם ב"טרטור" 50, כשלושה קילומטר ממערב למקום המארב. כלומר, אף לא אחד מכוחות אלו יכול היה לפגוע בפלוגת "חרוף", שבכלל נפגעה מכיוון מזרח וצפון-מזרח.

קיימת לכאורה אפשרות שמי שפגע בפלוגה היו טנקים פגועים-למחצה של גד' 184, "בסין" או "גלון" שנפגעו קודם לכן על הציר ונותרו בהם צוותים אשר ירו "על כל מה שסביבם". ובכן –

- לפלוגת "גלון" נפגעו 2 טנקים. אחד הושמד וכל צוותו נהרג. בשני נפגע המט"ק. מאחר והטנק היה כשיר ללחימה, הטנק נסע לתאג"ד ב"לקקן" ולאחר מכן חזר לפלוגת האם שלו בצומת "נחלה". כלומר – לא נותרו טנקים פגועים עם צוותים.
- לפלוגת "בסין" נפגעו בסביבות השעה 21:30, ארבעה טנקים במרחק של 500 מ' עד קילומטר וחצי מצפון לצומת. שניים מהטנקים הושמדו והצוותים נהרגו. טנק אחד הושמד וצוותו נחלץ רגלית, טנק אחד נפגע והצליח להיחלץ דרומה בסביבות חצות. כלומר – בשעה זו לא נותרו טנקים פגועים של פלוגת "בסין", עם צוותים באזור הצומת.
- גד' 184 הותיר 6-7 טנקים מדרום לצומת. 2-3 מאותם טנקים הושמדו ואנשי הצוות נהרגו. 4-5 מהטנקים הנותרים היו פגועים בדרגות שונות. ממוקמים כ-450 מ' מדרום לצומת ובשולי ציר "לכסיקון", בחלקם נותרו אנשי צוות.

לפי עדויות מפקדים בפלוגה לאחר המלחמה, חמישה משבעת הטנקים נפגעו תוך פרק זמן קצר, חלקם יותר מפעם אחת. אחד הטנקים שבסוף הטור נפגע קלות. שאר הטנקים נפגעו בחזית ממזרח או מצפון-מזרח. אף לא אחד מהמפקדים לא זיהה אויב בעין או מקורות ירי ברורים. אחד המט"קים זיהה 'הבהק' בודד.

כאמור, בטנקים הפגועים של "בסין" ו"גלון" לא נותרו צוותים. כאלו נותרו רק בחלק מהטנקים הפגועים של גד' 184. התיאור של מפקדים מפלוגת "חרוף" אינו תואם כלל לירי-טנקים מטווח של 150-50 מ' מדרום להם (כלומר מאחור, המקום בו נמצאו טנקי 184 הפגועים). העובדה שמפקדי "חרוף" לא איתרו כמעט מקורות ירי והעובדה שהדיווח הראשוני דיבר על ירי 'מימין' (ממזרח, שם כלל לא נמצאו טנקים תקינים או פגועים של חט' 14) מצביעה על כך, שקרוב לוודאי, הפלוגה נפגעה מנשק נ"ט שהופעל ע"י כוח מצרי מהסוללה שממזרח לציר "לכסיקון" או מהסוללות שמצפון-מזרח לצומת. בסיכום החטיבתי, ציין עממי, הסמ"פ: "נפתחה עלינו אש חזקה מאוד של חי"ר. בעיקר בזקוקות ותול"רים. היו טנקים כנראה יותר רחוק".

⁶ תגובה באתר חטיבה 14 למאמר "זהירות היסטוריה ברשת"

⁷ ראו לעניין זה גם "קרב השריון האכזרי ביותר בהיסטוריה" – "שריון" גיליון 29 – ד"ר עמיעד ברזנד

ו. סיכום

1. **ירי בין כוחותינו – פלוגת "חריף"** נפגעה מירי עליה מצפון-מזרח ומצפון-מערב, כ-200-100 מ' מצפון לצומת "טרטור", בשעה 01:00. בשעה זו לא היו טנקים פגועים ומאוישים של חט' 14 בצומת ומצפון לו. בשעה זו כל הכוחות מדרום לצומת, ידעו שהפלוגה משתייכת לכוחותינו, חלקם חברו איתה פיזית, חלקם תודרכו ע"י מח"ט 14 ואף ידעו על משימתה. אכן, היו מספר דקות של אי-ודאות אצל היחידות שמדרום לצומת בקשר לזהות הפלוגה, אבל אי-ודאות זו התקיימה כשעה לפני שהפלוגה נפגעה. הטנקים היחידים שלא תודרכו היו 2-3 טנקים פגועים של גד' 184 במחטת-חמסה, כ-45 מ' מדרום לצומת. גם אם נניח כי הטנקים לא זיהו את הפלוגה כשעברה דרכם ממש, הרי לא ברור איך יכלו לפגוע בה מצפון כאשר הם ממוקמים מדרום למקום שבו הפלוגה נפגעה. לסיכום: האפשרות שהפלוגה נפגעה מאש כוחותינו אפסית, מהסיבה הפשוטה שמצפון לצומת לא היו טנקים ישראלים לוחמים, אלא אך ורק כוחות אויב. בהקשר אחרון זה ראוי לציין כי מניתוח התצ"א ואיתור המערך המצרי באזור הצומת, עולה שהפלוגה נכנסה ללב מגן הנ"ט של גד' 18 ועמדות המצרים היו ממזרח, ממערב ומדרום לה (ראו תצ"א בנספחים).
2. **תיאום בין החטיבות – בין השעות 23:40 ל-00:35** היו חמישה ניסיונות של מח"ט 14 ליצור קשר עם מח"ט 247 לצורך תיאום בין הכוחות. מח"ט 247, לא יזם ולא התעקש לבצע תיאום מפורט וכלל לא התעניין לדעת את תמונת-המצב בשטח אליו הוא אמור להיכנס ולא על אויב אפשרי בגזרתו. נראה, כאילו הסתפק בעדכונים הכלליים והתמציתיים שנמסרו לו ע"י מפקד האוגדה וקצין האג"ם האוגדתי. מאידך, מפקד האוגדה וקציני המטה שלו, אשר היו ידעו על נוכחות אויב בצומת "טרטור" לא טרחו לעדכנו בעניין ובעיקר – לא הורו לו להיערך בהתאם ולבצע שינוי בתוכנית החטיבתית אשר כללה תנועה על ציר "טרטור". יש להדגיש, שאם מח"ט 247 או אחד מקציני מטהו היו מאזינים לרשת הקשר האוגדתית באופן רציף, נוכחות האויב בצומת "טרטור" הייתה אמורה להיות מודעת להם.
3. **משימת הפלוגה – אין זה סביר כלל שעל הפלוגה הוטלה משימת 'סימון' מכל סוג.** קרוב לוודאי וכך עולה מעדויות המפקדים, שהפלוגה הייתה אמורה להמתין בצומת "טרטור" עד להגעת גשר-הגלילים ויחידת-האם שלה. מאחר ודני מט, מח"ט 247 הורה לפלוגה, כך לפי טענתו, ל"אבטח אותו מצפון ולשים עין מזרחה", נראה שפקודה זו השתלבה עם ההנחיה הכללית, להמתין בצומת, שהפלוגה קיבלה מחט' 421. יתכן, אך לא וודאי, שמט הורה לה להתפרס באזור "טרטור" 47, מערבית לצומת.

נספחים

1. טבלת לוחות-זמנים עפ"י הקלטות-הקשר ברשת "מקדח" (חטיבה 14) ורשת "בשור" (אוגדה 143)
תאים באדום – מגע עם אויב באזור הצומת. ירוק – טיווח ארטילרי לאזור הצומת

שעה	רשת "מקדח" (חטיבה 14)	רשת "בשור" (אוגדה 143)
2030-2050	גדס"ר 87 עובר בצומת "טרטור", אחריו גד' 79 וחפ"ק 14	שרון מורה לצרף פל' טנקים מגד' 599 כליווי לצנחנים
2050-2100	גד' 184 נתקל במארב נ"ט מדרום לצומת פלוגת "אהבה"/407 עולה על ציר "עכביש" מזרחה	
2130-2140	פלוגת "בסין"/407 נפגעת מצפון לצומת. הפלוגה נחלצת כקילומטר דרומה לצומת [דיווח: 2139]	מח"ט 14 מדווח לשרון על מארב בצומת [2140]
2150-2210	מ"פ "בסין" מטווח ארטילריה לאזור הצומת אש נפתחת על כוח 424 בציר "נחלה". זחל"ם נפגע כוח סמג"ד 424 נתקל באויב מדרום לצומת	שרון מורה לסגנו ש"חשוב" שהצנחנים יקבלו ליווי. אבן משיב שהטנקים כבר חברו לצנחנים [2202]. חבירה בין "אהבה" לכוח-הצנחנים [2209] ב"עכביש" 53
2210-2240	פינוי נפגעים מדרום לצומת	מח"ט 14 מדווח לשרון שגם 424 עלתה על מארב
2243	מ"פ "בסין" מדווח שבאזור הצומת 'שקט' [2243]	שרון מורה למח"ט 247 להתחיל לנוע מערבה. מעדכן אותו על מיקום יח' חט' 14 [2245]
2315-2320	כוח-שמוליק (ארד) ו-424 מתמקמים באזור צומת "נחלה"- "לכסיקון" עם פל' "גלון"/407	כוח הצנחנים מגיע ל"עכביש" 52 שרון מזכיר למט ליצור קשר עם מח"ט 14 ומעדכן שיש יח' של 14 בצומת "טרטור"- "לכסיקון"
2330-2340	מ"פ "בסין" מדווח "חושב שהציר פתוח. מקווה שהמארב הושמד" [2333]. המח"ט מורה לק' אג"ם לעדכן את היח' העורפיות ש-247 מתקרב מדרום	ק' אג"ם מעדכן שחט' 247 ב"עכביש" 50 [2333]. שרון שואל את מח"ט 14 אם כבר נוצר קשר עם 247. [2336] ניסיונות קשר בין מח"ט 14 למח"ט 247 [2340]
2340-0000	המח"ט מעדכן את מג"ד 87 ש-247 יכנסו על "נחלה" מערבה [2348]. ארד מדווח על "כבדים של האוייב מדרום". המח"ט מבהיר לו שמדובר בכוחותינו [2347]. "אהבה" מדווחת שהיא בצומת "עכביש"- "לכסיקון" [2359]	אבן מדווח למח"ט 247 שיח' 14 קיבלו התראה על בואו. ממליץ ש'ליתר בטחון' יצור קשר עם מח"ט 14
0000-0010	המח"ט מורה לשונרי לקבל ת"פ את "בסין" ולהתארגן לצורך פריצה צפונה עד ל"שיק"- "לכסיקון" [0008]. מג"ד 424 מדווח על כוח לא-מזוהה	ניסיון תיאום בין מח"ט 14 ל-247 [0004] ניסיון תיאום נוסף [0008] מח"ט 247 על "נחלה" בדרכו ל"מצמד" [0010]
0020-0030	ארד מדווח על כוח טנקים שהתקדם צפונה ועצר. בירורים ברשת החטיבתית בנוגע לזיהוי הכוח	ק' אג"ם מציין ששרון מודאג בנוגע לתיאום [0030] ניסיון תיאום בין מח"ט 14 ל-247 [0031]
0030-0035	ק' אג"ם מורה לארד לחבור פיזית אל הטנקים ולבקש מהם לעבור לרשת "מקדח" [0034]	ניסיון תיאום בין מח"ט 14 ל-247 [0035] (ארטילריה באזור "מצמד", נפגעים לכוח הצנחנים)
0035-0040	המח"ט מעדכן את מג"ד 87 ש-247 ינוע על "טרטור". אין צורך לחפות על תנועת הצנחנים [0038]	מח"ט 14 מעדכן את מח"ט 247 על מיקום יחידותיו [0036]
0040-0050	המח"ט מעדכן את שונרי וארד שכוח טנקים בשם "חריף" אמור להתקדם לצומת ולפנות מערבה ב"טרטור". על הכוחות לנוע צפונה לאחר מעבר הפלוגה בצומת	
0050-0100	ארד מדווח ש"כלים שלנו" חוטפים בצומת ויש נפגעים [0056]	מח"ט 14 שואל את 247 אם כבר נכנסו ל"טרטור". קשר מח"ט 247 משיב "חיובי" [0054]. מח"ט 14 מעדכן את שרון שלפי דיווח מהשטח כוח של 247 החל להיכנס ב"טרטור" מערבה.
0100-0105	טנקים של "חריף" הנסוגים מאזור הצומת חוברים אל "בסין" ושונרי [0102]	מח"ט 247 מדווח לשרון שהוא כבר החל ב"במשימתו העיקרית" [0102]
0110-0120	שונרי מדווח שהוא קיבל כלים ש"התפלגו מאחור" [0114]. המח"ט מבקש ממנו לברר מה פגע בטנקים [0117]	247 מדווח "אקוורים" [0122]. השקת סירות בתעלה
0120-0130	מג"ד 87 מדווח ששיירת זחל"מים נעה על "טרטור" מזרחה [0126]. שונרי מדווח שטנקים הם שפגעו ב"חריף" ממזרח וצפון-מזרח [0127]. מיקומו כקילומטר מדרום לצומת	247 מדווח "אקפולקו" [0131] הגעה לגדה המערבית. מח"ט 14 מעדכן את מח"ט 247 שפלוגת "חריף" עלתה על מארב בצומת [0131].
0130-0140		מח"ט 14 שואל את מח"ט 247 האם מתבצע סבב כלים דרך "טרטור". מח"ט 247 משיב בחיוב, "זה לפי התוכנית". מח"ט 14 מבקש לעצור את התנועה. מזכיר שוב שיש מארב נ"ט על "טרטור"- "לכסיקון" [0135]

2. עדכונים שמקבל מח"ט 247 בנוגע למיקום יח' חט' 14 – רשת "בשור"

22:45 שרון למט: "קח איתך את אלו שהגיעו אלייך, יחד עם שלך ושילכו מיד "עכביש" מערבה. יח' של 4 נמצאות ב"סורוק"- "שיק" ויש לו גם יח' ב"לכסיקון"- "טרטור". יתכן וגם תמצא מישהו באיזור 'לקקן'"

23:22 שרון למט: "ברגע שתגיע ל"לקקן" תתקשר עם 4. תזכור שבצומת "טרטור"- "לכסיקון" יח' משנה שלו"

23:33 טל (ק.אג"ם אוגדה) לרשף: "9 כרגע ב"עכביש" 50. הוא נוסע עד "עכביש"- "לכסיקון" ומשם עולה עד לצומת הראשונה ופונה שמאלה"

23:36 שרון לרשף: "9 מתקרב ל"לקקן". האם כבר הקמת קשר איתו?"

23:40 טל למט: "האם כבר עשית בדיקה עם 4?"

23:56 אבן למט: "יצרתי קשר עם 4. אמרתי לו שאתה בא ובאיזה ציר אתה נוסע. הוא יתאם עם יחידותיו. ליתר ביטחון אתה יכול לנסות לדבר איתו ב"בשור". הוא כבר נתן התראה לכוחותיו שאתם באים מאחוריו"

00:08 טל למט: "האם כבר גמרת לתאם עם 4? תמשיך לדבר איתו עד שהנושא יהיה סגור. כי יש לו שתי יח' באיזור "מצמד" וכדאי שתדעו איפה הם ותאם איתו כי אתם באים מאחור"

00:30 טל לרשף: "40 מודאג מהתיאום בינך לבין 9. תסגרו את זה בצורה יסודית"

3. תיאומים ועדכונים בין מח"ט 14 למח"ט 247 במהלך הלילה – רשת "בשור"

23:38 רשף למט: "אתה נשמע גרוע"

00:03 רשף למט: "שים לב! אנחנו נכנסנו ל... האם 20 של 9?"

00:04 רשף למט: "שים לב! אנחנו כבר הגענו ל"מצמד", אבל לא טיהרנו. יש לי יחידת משנה כ-300 מטר צפון-מזרח ל"מצמד" א' ויחידה נוספת על קו-המים מצפון ל"מצמד" א'"

00:04 רשף למט: "האם עקבת?"

00:30 רשף ק.אג"ם אוגדה: "אני מנסה לקרוא ל-9 והוא עסוק, אני לא יודע, אני יורה ולא הוא. אני לא מבין למה הוא עסוק ואני יכול להתפנות ולהמתין"

00:30 רשף למט: "אני מבין ש-20 מדבר"

00:30 מט לרשף: "חיובי"

00:31 רשף למט: "שים לב! אנחנו נכנסנו עם כוחות משנה שלי גם ב"נחלה" וגם ב"טרטור". עד כאן"

00:31 קשר 247 לרשף: "המתן"

00:32 רשף למט: "אם אתה רוצה, לצורך העלייה על "מצמד" א', אני יכול לתת לך סיוע. האם אתה רואה את ציר "טרטור"? "טרטור" 50"

00:32 רשף למט: "האם אתה מזהה את "טרטור" 250?"

00:33 קשר 247 לרשף: "4 שים לב, כאן מכוונים אש מרגמות שנופלת לתוך "מצמד" אז המתן דקה"

00:33 רשף למט: "מי מכוון?"

00:33 קשר 247 לרשף: "20 מונע את האש להיכנס לתוך "מצמד" כרגע"

00:33 רשף למט: "...בציר "טרטור" ושם את "טרטור" 50 כחצי קילומטר צפון-מזרח... [נקטע]

00:34 רשף למט: "האם מוכן לקלוט בבקשה?"

00:34 קשר 247 לרשף: "קודקוד שלי כרגע מתאם את הפסקת אש המרגמות. אז תמתין עוד דקה בסבלנות"

00:35 קשר 247 לרשף: "האם אתה יכול להכנס לרשת שלי?"

00:35 רשף למט: בחי"ך, יש לי פה לנהל כל-כך הרבה יחידות. אנחנו יורים כאן. יש גם גבול לכל הסבלנות למרות מצב הרוח. אם אני לא מקבל את 20 אני נאלץ לעבור לנהל, לפקד על היחידה שלי"

00:35 מט לרשף: "תבין שלפעמים גם עסוקים קצת, מה העניין?"

00:35 רשף למט: "האם 20?" מט לרשף: "חיובי"

00:35 רשף למט: ברוך שובר, יש לי יחידת משנה באזור "טרטור" 50. האם מאתר את זה?"

00:35 מט לרשף: "שלום גם לך, פשוט נפל כאן איזה פגז כמעט על הראש. אז כנראה שמישהו עסוק קצת"

00:35 רשף למט: בסדר. אם אתה רוצה שאני אחפה משם לכיוון, לתקיפת "מצמד" א', אני יכול להעמיד לרשותך את היחידה הזו, הקודקוד שלה 10. ברמה של 10. האם אתה רוצה?

00:36 מט לרשף: "כרגע עדיין לא. אני רק רוצה לאתר את המקומות. אתה אומר "טרטור" 50. אני מיד אודיע. האם יש לך בחצר שבין "מצמד" 1 ל"מצמד" 2?

00:36 רשף למט: "שלילי. יש לי באזור "טרטור" 50 ובאיזור "סרוק". שזה על קו המים, כ-3-4 ק"מ צפונה מ"מצמד" 1"

00:36 מט לרשף: "את זה אני יודע, כך שפשוט לאמת. איך לך שום דבר מ"טרטור" 2 ודרומה?"

00:37 רשף למט: "חיובי". מט לרשף: "תודה. סוף"

00:52 רשף למט: "האם כבר נכנסתם ל"טרטור"?"

00:52 קשר 247 לרשף: "המתן"

00:54 רשף למט: "האם נכנסתם ל"טרטור" כבר?"

00:54 קשר 247 לרשף: "חיובי, אנחנו ב"טרטור" 1"

01:31 רשף למט: "אני מבין ש"חריף" שלך נמצאת באזור "טרטור"- "לכסיקון"?"

01:32 מט לרשף: חיובי"

01:32 רשף למט: "היא נכנסה לתוך מארב של טנקים. טנקי אויב"

01:32 מט לרשף: "שומע את זה בפעם הראשונה"

01:32 רשף למט: "אני אישרתי לך להיכנס ל"נחלה". אני מבין שיש איזשהו [...] על "טרטור". כרגע נכנסו לתוך מארב טנקים ויש שם גם נפגעים. אני כרגע מנסה לפתור את הבעיה שם. תבדוק מה קורה שם ונעבוד בפעולה משותפת"

01:35 רשף למט: "אני מבין שהתחלת להכניס כלים ב"נחלה" והם עושים את הסבב דרך "לכסיקון", דרך "טרטור" 1."

01:35 מט לרשף: "הדרך המתוכנן היה כניסה מכיוון "לכסיקון", "לקקן", יציאה ב"טרטור" שוב פעם דרומה ל"לכסיקון" לכיוון "לקקן"
01:36 רשף למט: "יש כרגע תנועה מ"טרטור". מ"מצמד" ל"לכסיקון". אבל בצומת "לכסיקון"- "טרטור" שינו מארב טנקים, תעצור את
הזלח"מים שנוסעים על "טרטור" מזרחה"

4. תעבורה ברשת "מקדח" (חטיבה 14)

אותות-קריאה ברשת

- 20 – אמנון רשף, מח"ט 14
- 22 – אהוד סוקול, קצין אג"ם חט' 14
- 5 – יואב ברום, מג"ד סיור 87
- 6 – נתן שונרי, מג"ד סיור ונ"ט 582 (10 של נפרד" ברשת-הקשר)
- 4א – משה ספקטור, מג"ד 424 ("שקד")
- 4ב – שמוליק ארד, מפקד כוח-שמוליק (כוח צנחנים סדיר מחט' 35)
- בסין – גדעון גלעדי, מ"פ ב' גד' 407
- אהבה – אהוד גרוס, מ"פ א' גד' 407

2333

20<בסין: אני מבין שיש לך 5 כלים. מתוכם אחד לא תקין. האם "לכסיקון" מצפון לך פתוח?
בסין<20: כלי אחד יכול לנוע אבל לא לירות. אני חושב שהציר פתוח. עברתי באזור ההוא היום כחמש פעמים. חוץ מהמארב לא ראיתי
כוחות שלהם
20<בסין: האם המארב כבר הושמד?
בסין<20: אני מקווה. אבל הייתי רוצה ש-27 יהיה בכוננות מימין ל"לכסיקון"
20<בסין: איפה בדיוק אתה נמצא כרגע?
בסין<20: על הכלי של 10א או 4ב. נמצאים כ-200 דרומית ל"טרטור"- "לכסיקון". אין לי מפה. המארב ב"טרטור"- "לכסיקון"
20<בסין: תמתינו במקומכם. עוד מעט אבדוק את המצב ואפתח אותו
20<22: חפש את 4א ברשת שלו ושיקרא לי מיד ב"מקדח"

2338

20<22: 9 שמקביל לנו נע על "עכביש" לעבר "לקקן". תעדכן את היח' העורפיות שלנו
22<ב22: לפי בדיקה אצלי אנחנו בין "נחלה" ל"טרטור"
22<4ב: 9 שמקביל לנו מגיע ממזרח למערב. תחברו איתם עם פנסים שלא יקרה שם מאומה

2347

20<ב4: דרכי מ-4א. מדרום לו מגיעים כבדים של האויב. שלח לשם את "בסין" כדי לאתר אותם. הוא כרגע בצומת "נחלה"- "לכסיקון"
20<4ב: מדרום באים יח' שלנו. שלא ירה לשם ושיחזיר את "בסין"

2348

20<5: חבל לבזבז את הצא'נס מכאן
20<5: 9 [חט' 247] כבר נכנס לכיוון שלך. אני יגיד לו שהוא יבצע את הטיהור שם.
20<5: מציע סיוע לחבר'ה האלה. בפריסה מזרחה לאורך "טרטור" מהמקום שבו אני נמצא. אנקה את השטח עם פגזים ונק"ל
20<5: שלילי. הם יכנסו על "נחלה". 20<5: אני שולט יפה גם על "נחלה"

2358

אהבה<20: הגעתי ל"עכביש"- "לכסיקון". יש לי 5 טנקים.

0001

20<4א: אני כבר שעה קורא לך ואתה לא עונה. מיקומך?
20<4א: עניתי לך אבל אתה לא שומע. נמצא ב"נחלה"- "לכסיקון". מתארגן לאור שיחתך עם 5
20<4א: לא בטוח שאכניס אותך ל"מצמד". 9 שמקביל לי ינוע לכיוון ההוא

0007

20<4ב: האם אתם יכולים להעלות צפונה עד "שיק"- "לכסיקון"?
20<ב4: באזור שדפקו קודם דופקים כל הזמן טנקים או טילים. אני רק עם רכים. לא חושב שאוכל לעבור שם
20<4ב: איפה הכבדים שלך?
20<ב4: קודקוד שלהם לקח אותם למשימה כלשהי. אמרתי לו זוז
20<4ב: לא מבין איך אתה מוותר כל-כך בקלות על דבר כזה

0008

20<בסין: מיקומך? בסין<20: בין "נחלה" ל"טרטור"

20<6: קבל תחת פיקודך את "בסין" עם 5 כלים, מתוכם 4 תקינים. לאחר מכן אני רוצה שתפרוץ ב"לכסיקון" צפונה בסיוע של 27 עד "לכסיקון"- "שיק". אתה רשאי לירות מזרחה ומערבה על ארטילריה ונק"ל. אל תירה מצפון ל"שיק" מפני שאנחנו נמצאים שם. תקלוט את "בסין". תדרך אותו. שוב דבר לא בוער ונתקדם
בסין<6: 11 שלי פצוע עדיין בכלי שלי. אני רוצה להוריד אותו ושיפנו אותו. מסמן לך את מקומי עם זיקוק אדום. אל תתבלבל עם הכלים של "משנה גולן"
[?]<4: תעצור אותם פיזית ותשאל מי זה הכלים האלה?
בסין<20: חלק ממה שחושבים שירים זה התחמושת המתפוצצת מהטנקים. 10 של נפרד זיהה אותי ומיד ייגש אלי

0020

4ב<22: כמה טנקים שלנו נעים על "לכסיקון" צפונה לכיוון שלכם. לכיוון שאנחנו קודם נדפקנו. האם אתה יכול לבדוק את זה?
22<4ב: הכוח שבא מולך עם כבדים צריך להגיע ל"מצמד"
4ב<22: אני לא מדבר על זה. אני נמצא על "לכסיקון" דרומית ל"טרטור" במקום שהיה המארב. כוח של טנקים מנסה לעבור צפונה על "לכסיקון" לכיוון שלכם. נדמה לי שהוא יורה לכיוון צפון. נדמה לי שחלק מהאש שנורית לכיוון שלכם היא של כוחותינו. בכל אופן הוא עצר שם כרגע
4ב<22: הירי לכיוון שלו זה ממזרח למערב לכיוון הבעירה מהמקום של המארב.
22<5: האם אחת מהיחידות שנמצאות באזור "מצמד" יורה לכיוון מזרח?
5<22: שלילי. אני חוזר שוב על ההצעה שלי. אפשר להכניס מכאן כוח לנצל הצלחה בצורה בלתי רגילה
22<5: הראש של הטור זה נתקל כרגע בירי עליו, כאשר לא ברור אם זה אויב או גם כוחותינו יורים עליו

0028

5<20: אני רואה כלים על "נחלה" מערבה
20<5: תסמן עצמך שלא ידפקו עליך אלה. אני מנסה ליצור איתם קשר ולא הולך לי
4ב<20: זה החברה שמקבילים לי [247] הם כבר התחילו לרוץ כאן

0029

4ב<20: נמצאים לפני "כבדים" לפני "טרטור". 20<4ב: יכול להיות שזה "בסין" עם "נפרד". 4ב<20: שלילי
22<[?]: שם יושב 5 שלנו. הוא לא יורה עליהם. הוא נותן להם סיוע

0034

22<[?]: אני מבין שיש לו "כבדים". הוא קיבל משימה לפתוח את "לכסיקון" צפונה. תבדוק איתן אם הוא מסוגל לבצע את זה.
22<4ב: כמה הם צפונה ממך? גש אליהם. תפוס את הקודקוד. דרכו תתקשר אלי. נראה מי הוא ונסגור את זה בניכם
22<4ב: צריך להכניס שלם מכת תופת נק"ל ואפשר להפעיל גם 27. זה מפחיד ומבריא אותם. הבעיה היא שאתה לא נותן לי מיקום מדויק על גבי "לכסיקון". גם אליהם ושהקודקוד שלהם יקרא לי במקדח

0038

20<5: אמרתי ל-9 שאתה ב"טרטור" 50. הוא ינוע על "טרטור", הצעתי לו את הסיוע שלך, הוא עוד לא קלט את זה. תן לו להיכנס ל"מצמד" ואח"כ נפתח את החיפוי שלך אם בכלל

0045

20<6: אתה בין "נחלה" ל"טרטור"? 20<6: חיובי
20<6: כוח שעובר אותך צריך להיכנס ל"טרטור". אתה אח"כ נע בעקבותיו צפונה עד "שיק"- "לכסיקון"
20<6: אני מבין שעל "טרטור" עולם כוחות שלנו
20<6: ב"טרטור" כלפי מערב עולים כוחות שלנו. כלפי מזרח אנחנו עוד לא עבדנו. יכול להיות שאני עוד מעט אכניס אותך לעבודה. האם מזהה את "טרטור"
6<20: שלילי. אני עוד רחוק ממנו. קילומטר דרומית
20<6: תן לטנקים [...] אותך להיכנס [...]. דווח לי הגעה ל"טרטור"-לכסיקון"
20<4ב: האם אתה לפני או אחרי "נפרד" [6]?
20<4ב: אם כך אתה כבר צריך להיות בערך באזור "טרטור"-לכסיקון"

0047

20<4ב: ברור לי. אבל אתה אומר שעברו אותך כלים של "חרף". תדווח שכהוא נכנס ל"טרטור" מערבה. אני רוצה לשלוח אותך למשימה הבסיסית שלך מדרום ל"אמיר". ברגע ש"חרף" יטהר ויפרוץ דרך המארב ויכנס ל"טרטור" מערבה, תדווח לי כדי שאדלג אותך צפונה. אני מאמין שעוד מעט הוא ישתלט על המצב

0056

4ב<22: כלים שלנו חוטפים שם בצומת. יש הרבה כלים פגועים. יורים עליהם שמלים משני הכיוונים
22<4ב: זה לא כוח שלנו, כך שקצת קשה להשיג אותו. אנחנו מנסים להרכיב לך את "אהבה" שמדרום לך שיחד איתו תפרצו צפונה

0102

בסין<6: הטנק נע אלי. אין לי קשר. תנצנץ לו. הוא הבין שזה כוחותינו. תעצור אותו ותשאל אותו. זה מספר טנקים, לא אחד
22<6: מה קורה בצומת? אפשר להוריד לשם ארטילריה?

22<6: אתה רוצה להוריד ארטילריה על כוחותינו?
22<6: בוודאי שלא. האם יש לך קשר עם הכוח שם?
22<6: שלילי. זה לא כוח שלנו

0114

20<6: ביקשתי להוריד ארטילריה על הצומת אבל לא ברור אם פנויה. קיבלתי עכשיו כלים מיח' אחרת שהתפלגו אחורה מהצומת.
מפנה פצועים ומכניס את הכלים האלה לכוח שלי.
20<6: האם הם "חריף"? 20<6: אבדוק

0117

20<6: הם מכוח "הרים" (צ"ל "חריף") 20<6: מה פגע בהם? טנקים, בזוקות, טילים?
20<6: בינתיים לא כל-כך. עכשיו נתארגן לטיפול. 21 נמצא..(כנראה שיחה בנוגע לפינוי פצועים)

0121

20<6: מה המצב שם? 20<6: המתן. קודקוד הלך לבדוק
21<20: אני נמצא ב"לכסיקון"- "שיק". יש פה פצועים כולל 10 של 1. על יח' משנה אחת של 4 נטיל את פינוי הנוכחים ועל אחרת את הפינוי של האחרים. בצומת יש נפגעים, כנראה לא שלנו. בכולם יהיה צריך לטפל

0126

20<4ב: האם אי אפשר לתקוף אותם? איזה כלים יורים שם?
20<5: מ"מצמד" יצאו שיירה של 8 זחל"מים מזרחה, כמעט יריתי עליהם. עברו אותי.
20<5: ב"טרטור"- "לכסיקון" יש מארב נ"ט. כוח שלנו הסתבך שם וגם כוח של 9 שבא למשימה אצלך

0129

20<6: הם ("חריף") באו מדרום, נכנסו וקיבלו. ירו עליהם מימין. מאיזה טנקים שדפקו עליהם
20<6: נתתי לך כמה טנקים. האם אתה יכול לקחת אותם ולדפוק את הטנקים ההם שם?
20<6: בדקתי אפשרות לאגוף מימין אבל יש שם תעלה רצינית שלא ניתן לאגוף. אולי אפשר מצד שמאל אבל הם טענים שיש שם מיקוש
20<6: אני לא חושב שיש שם מוקשים. כמעט וודאי שלא. באיזה מרחק אתה מהמארב?
20<6: כקילומטר
20<6: אולי שהטנקים ידפקו בהם כמה פגזים ועם הארטילריה נחסל אותם
20<6: בתוך הצומת עצמה יש חבר'ה שלנו והטנקים דופקים עליהם מצפון-מזרח.
20<6: האם החבר'ה שלנו מדרום לצומת?
20<6: חיובי. אנחנו נמצאים מדרום. יש כנראה גם כלים חיים בתוך הצומת עצמה
20<6: אולי תוריד שם ארטילריה בהכוונה דקיקה? 20<6: האם מצפון, מזרח ומצפון-מזרח אין בטוח כוחות שלנו?
20<6: בדוק את זה עם 4 ו-4ב. אני מאמין שאין שם אף אחד. כדאי להוריד על זה 27 ולדפוק עם טנקים מדרום.
20<6: מיד מבצע

0137

20<5: יצא זחל"ם נוסף מ"מצמד" ל"לכסיקון".
20<5: ביקשתי מ-20 שלהם שיעצור אותם. נקווה שלא יכנסו למארב
20<5: האם אפשר לפתח את המצב ולהשתלט על איזה ראש גשר?
20<5: חיובי. ניתן לך קצת להתארגן לצורך העסק הזה
20<6: 10 של "בסין" התקין עוד 3 כלים מהכלים שחזרו. אני עכשיו עושה ניסיון לאיגוף ימני קטן
20<6: מזרחית ל"לכסיקון" יש תעלה. אל תיכנס לתוכה. 20<6: כבר בדקתי את זה ברגל. חשבתי לעשות איגוף עמוק
20<6: האם אתה מוריד ארטילריה על המערך שם?
20<6: עדיין לא. יכול להיות שיש עוד כלים שלנו שם. אצפה קודם מהצד ואז אחליט
20<6: אפשר 200-300 מערבית מזרחית לצומת

5. תקציר עדויות מפקדים – פלוגת "חריף"

סיכום חטיבתי, פברואר 1974, שדה-תימן

סמ"פ "חריף" אליהו עממי

- הגענו ל"נחלה", הצנחנים נכנסו לאזור הצליחה ואנחנו המשכנו צפונה
- התפרשנו 3 טנקים קדימה ו-4 מאחורה. היה חשוך מאוד
- ברגע שהטנק הראשון הגיע לצומת נפתחה עלינו אש חזקה מאוד של חי"ר. בעיקר בזוקות ותולר"ים. היו טנקים כנראה יותר רחוק
- יוחי דיווח נפגעתי ואני הוריתי לכולם להיחלץ לאחור
- קצת דרומה יש סוללה גבוהה שמאפשרת לתפוס עמדות לכיוון צפון
- אז הסתבר שהטנק של יוחי בוער ומהצוות רק אחד נחלץ
- על קיומו של יהושע כץ, נודע לי רק בדיעבד
- בטנק של מ"מ 2 וינברג נהרגו 3 כולל הוא

- עוד טנק עלה על מוקש ממזרח לדרך
- הטנק שלפני אחרון נפגע בצריח אבל הפגז החליק
- הטנק של עזרא עלה על מוקש וגם חטף פגיעה אבל לא חדר. הצוות התפנה מהטנק
- הגיעו זחל"מים של שונרי ופינו את האנשים
- נסענו אחורה וניהלנו אש כל הזמן.

דו"חות מפקדים שהוגשו לאחר המלחמה

מנספד עזרא מט"ק 2א'

- ב"לכסיקון" הצלחנו לזהות כוחות שברשת "מוסקיטו" אימתנו שהם שלנו
- עברנו את כל הכוחות שלפנינו ונכנסו לציר "טרטור"
- המ"פ נע בראש עם 1-1א' ואח"כ אני, 2, 2ב' ומשנה
- ירו עלינו אש שטוחת מסלול
- עברנו ריכוז כלים שעלו על מוקשים ואחרי 100 מ' נפגע 2ב' מאחור אבל המשיך בתנועה
- אח"כ נפגעתי אני בחזית. המנוע נכבה אבל הצלחנו להניע
- ירדתי מהכביש, תפסתי עמדה מאחורי תלולית וניסיתי לזהות מקורות ירי
- יריתי ירי מפקד כ-7 מעיכים. יתכן שפגעתי במשהו
- היה דווח שיוחי נפגע. לא ראיתי שגם 2 נפגע
- משנה הורה לנוע לאחור. בגלל שהציר היה חסום, ירדתי מהכביש ועליתי על מוקש
- הטנק הסתובב במקום. הזחל נפרש ונכנס מתחת לתובה

שבתאי אלון תותחן צוות 2[?]

- נסענו 3 טנקים פרוסים לרוחב הציר והשאר בשדרה מאחור
- כשטנק המ"פ הגיע לאזור הצומת נפתחה אש חזקה מצפון-מזרח
- המ"פ דיווח שהוא נפגע
- 1ב' דיווח שהוא אסף איש צוות שקפץ או הועף מטנק המ"פ
- חיפשנו מקורות ירי אבל לא הצלחנו להבחין בשום דבר
- טנק מ"מ 1 קיבל פגיעה בצריח ואיבד צידוד. הטנק התפנה לאחור
- טנק אחר עלה על מוקש והצוות התפנה כולו
- שלושת הטנקים האחרונים שנותרו הצטרפו לכוח בסין

אליהו עממי – סמ"פ

- לאחר שנפגענו הגיע אלינו כוח בשם "בסין", עברתי לרשת שלו. הוא אמר שיש טנק כשיר ליד הכביש. ניסינו להפעיל אותו אבל מתברר שהתמסורות היו גמורות
- הוריתי למ"מ 1 להתפנות ללקקן
- מהאזור שירו עלינו ירו גם לכיוון "נחלה". הם השיבו אש ואנחנו היינו באמצע אז דילגנו לאחור
- במהלך הקרב הסתובבנו בנינו זחל"מים ומאוד הפריעו וגם סיכנו את עצמם
- כשהאיר היום ראינו קבוצת חיילים ופצועים מגיע מאזור מזרח. פינונו אותם ל"לקקן".

תחקיר גדודי מוקלט, סוף 1973, גדה-מערבית

סמ"פ עממי

- נפתחה עלינו אש נ"ט חזקה מתעלת המים מצפון מזרח וגם מטנקים במרחק של כ-200 מ'
- לאחר הפסקת האש ביקרתי באזור הצומת
- כ-100 מ' צפון-מערב לצומת היו 4-5 טירנים בתוך מחפורות עם קנים מצודדים דרומה וגם ראיתי שם תול"ר
- המ"פ הודיע שהוא נפגע. הוריתי לכולם לנוע אחורה, לתפוס עמדות ולפתוח באש
- הטנק של המ"פ ומ"מ 2 נדלקו. טנק מ"מ 1 חטף 3 פגיעות בצריח
- נכנסו אחרינו זחל"מים שהיו אמורים להיכנס בטרטור והסתובבו לנו בין הרגלים. היו שם התנגשויות בלי סוף. זחל"ם אחד או שניים נדפקו ואז הם התחילו לרדת אחורה. היה קשה מאוד להתארגן. הציר היה ממוקש משני הצדדים
- הגיע כוח טנקים מדרום ואני הסברתי למ"פ שלו מה קורה.
- אני לא ידעתי. לי יוחי לא אמר כלום. אני הבנתי שאני צריך להישאר באזור צומת טרטור. הוא [המ"פ] אמר שהוא ממשיך צפונה וצריך לפנות ימינה אז אמרתי שאני בינתיים אצטרף אליו, היינו כמה מאות מטרים דרומה מהצומת, ואחר-נראה.

עזרא – מט"ק 2א'

- ירדתי ימינה מהציר. ליד התעלה הייתה איזו גבעונת. יריתי 8-10 מעיכים ירי מפקד.
- יריתי לטווחים קצר וארוכים. התותחן לא זיהה מטרות אבל דיווח שפגענו במשהו.
- בגלל הטנקים הפגועים שחסמו את הציר, פחדתי שלא אצליח לעבור אז עשיתי איגוף ימני גדול וממש לפני שעליתי על הכביש עליתי על מוקש.

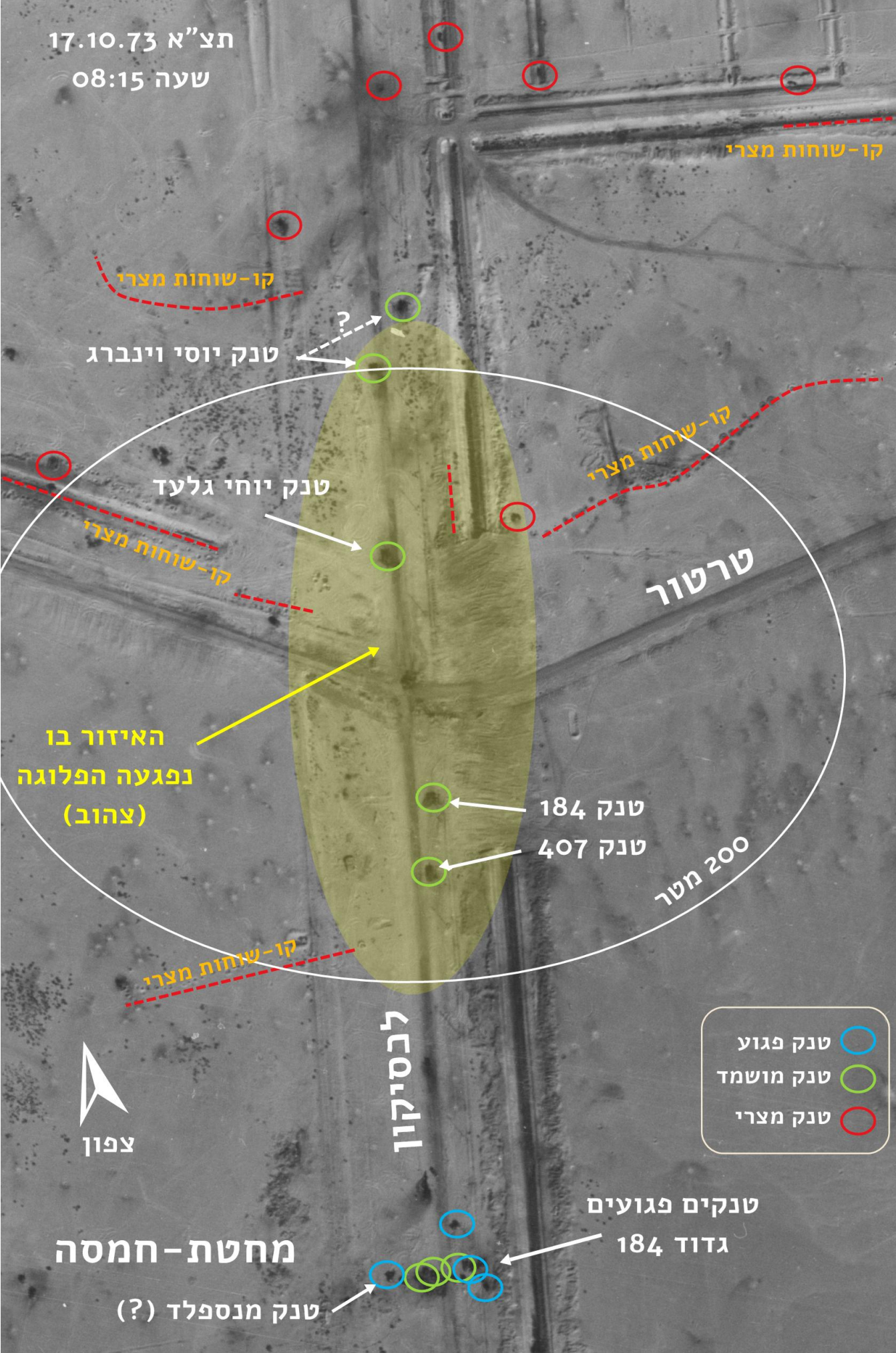
שרעבי – מט"ק 2ב'

- עברנו את הטנקים הפגועים משני צידי הכביש. היה טנק שרוף מצד שמאל
- מיד שעברנו חטפתי פגיעה בצריח שלא חדרה
- דיווחתי למ"פ שנפגעתי אבל הכל בסדר ואני ממשיך
- טנק מ"פ ו-2 היו דלוקים. המשנה הורה לנו לסגת

- לא יריתי. לא היה לי על מה

יצחקי - מט"ק 1א'

- לא כל מה שאמרו כאן מדויק
- היינו פרושים שלושה לפנים והיתר בשדרה על הכביש
- הגענו לאזור של טנקים פגועים
- המ"פ של הפלוגה השנייה עמד בצד ימין של הכביש
- עצרנו והמ"פ ירד אליו ודיבר איתו
- זה היה בצד שלי כי הייתי בצד ימין. התאמצתי להקשיב לשיחה
- המ"פ ההוא אמר ליוחי שאפשר לעבור
- יוחי עלה על הטנק אמר היו כוחות מלפנים אפשר להמשיך
- כדי לעבור את הטנקים הפגועים נכנסנו אחד אחד ואח"כ התפרשנו שוב
- נסענו אולי 200 מ', עד שהאחרון נכנס
- לא ראיתי שיוחי נפגע, כי כנראה הפגיעה הייתה בחזית, אבל הוא דיווח ופקד לעצור
- אז הוא עבר אותי באיזה חצי טנק וחטף 3-4 פגזים בצריח
- אחרי הפגז הראשון הטען-קשר עף החוצה
- אחרי הפגז השני-שלישי הטנק נדלק
- הכנסנו את הטען-קשר לתוך הצריח
- נסענו אחורה ברוורס עד שיצאנו החוצה
- יריתי פגז אחד לעבר הבהק שראיתי. אין לי מושג על מה יריתי. פגעתי בסביבה.

מקורות

- תחקיר גדוד 599 (הקלטה) – סוף 1973 - [קישור](#)
- דו"חות מפקדים – גדוד 599 - [קישור](#)
- סיכום חטיבתי – חטיבה 421 – מרץ 1974 - [קישור](#)
- דו"ח חטיבה 14 - [קישור](#)
- הקלטת-קשר רשת חטיבה 14 "מקדח" - [קישור](#)
- הקלטת-קשר רשת אוגדה 143 "בשור" - [קישור](#)
- "פלוגת חריף חובשת כומתה אדומה" – שריון, גליון 19, אליהו עממי - [קישור](#)
- "זהירות, היסטוריה ברשת" – שריון, גליון 29, עודד מגידו - [קישור](#)
- תצלומי-אוויר 15.10.73, 16.10.73, 17.10.73